

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kruszyna na lata 2014 - 2020

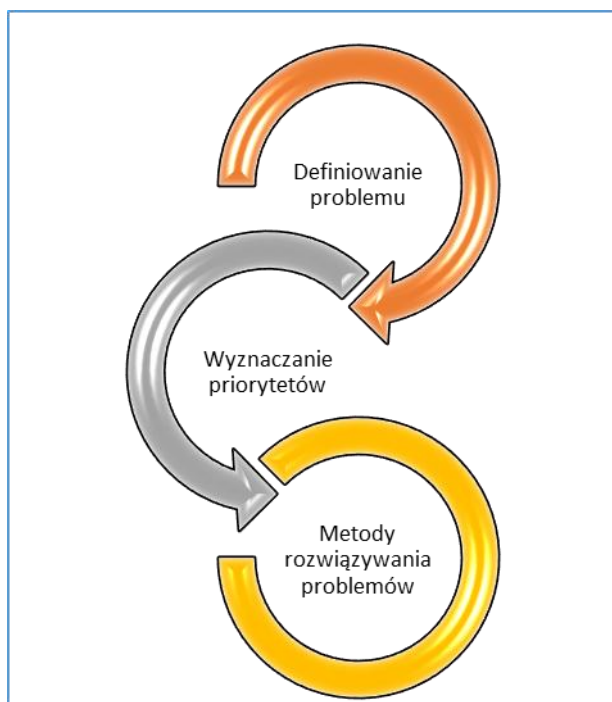
SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
1. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	5
1.1 UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1.2. PODSTAWY PRAWNE.....	6
1.3. PODSTAWY PROGRAMOWE.....	7
1.3.1 UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE.....	8
1.3.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE.....	9
1.3.3. SAMORZĄDOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE.....	11
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.....	14
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	14
2.2. DEMOGRAFIA.....	15
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	17
2.4. KWESTIA DZIECKA.....	23
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	25
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOC W RODZINIE.....	29
2.7. STAROŚĆ I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.....	31
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	32
2.9. LOKALNE PROBLEMY Z PERSPEKTYWY LIDERÓW SPOŁECZNYCH...	34
2.10. ANALIZA SWOT.....	40
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ STRATEGII.....	43
2.11.1 INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE I PLACÓWKI.....	43
2.11.2 ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	44
2.12. PODSUMOWANIE DIAGNOZY I PROGNOZA ZMIAN SPOŁECZNYCH...	44
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	49
3.1. MISJA.....	49
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	49
3.3. MONITORING I SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII.....	54
3.3.1 MONITORING.....	54
3.3.2 TRYB MONITOROWANIA STRATEGII.....	55
3.3.3 CECHY PROJEKTÓW I PROGRAMÓW.....	57
4. UWAGI KOŃCOWE.....	58

WSTĘP

Samorzady lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego, w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych.

Dokument stanowi, podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia definiuje istniejące problemy, wyznacza najważniejsze priorytety i wskazuje na metody ich rozwiązywania.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz wszyscy zainteresowani mieszkańcy. W prace mieszkańcy byli włączeni zarówno na etapie diagnozowania problemów społecznych, poprzez badania ankietowe, jak i po przygotowaniu wstępnego projektu

dokumentu w trakcie konsultacji nad jego zapisami. Ostateczny kształt dokumentowi nadał Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy wsparciu eksperta zewnętrznego.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2014-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych, przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Fazy powstawania Strategii

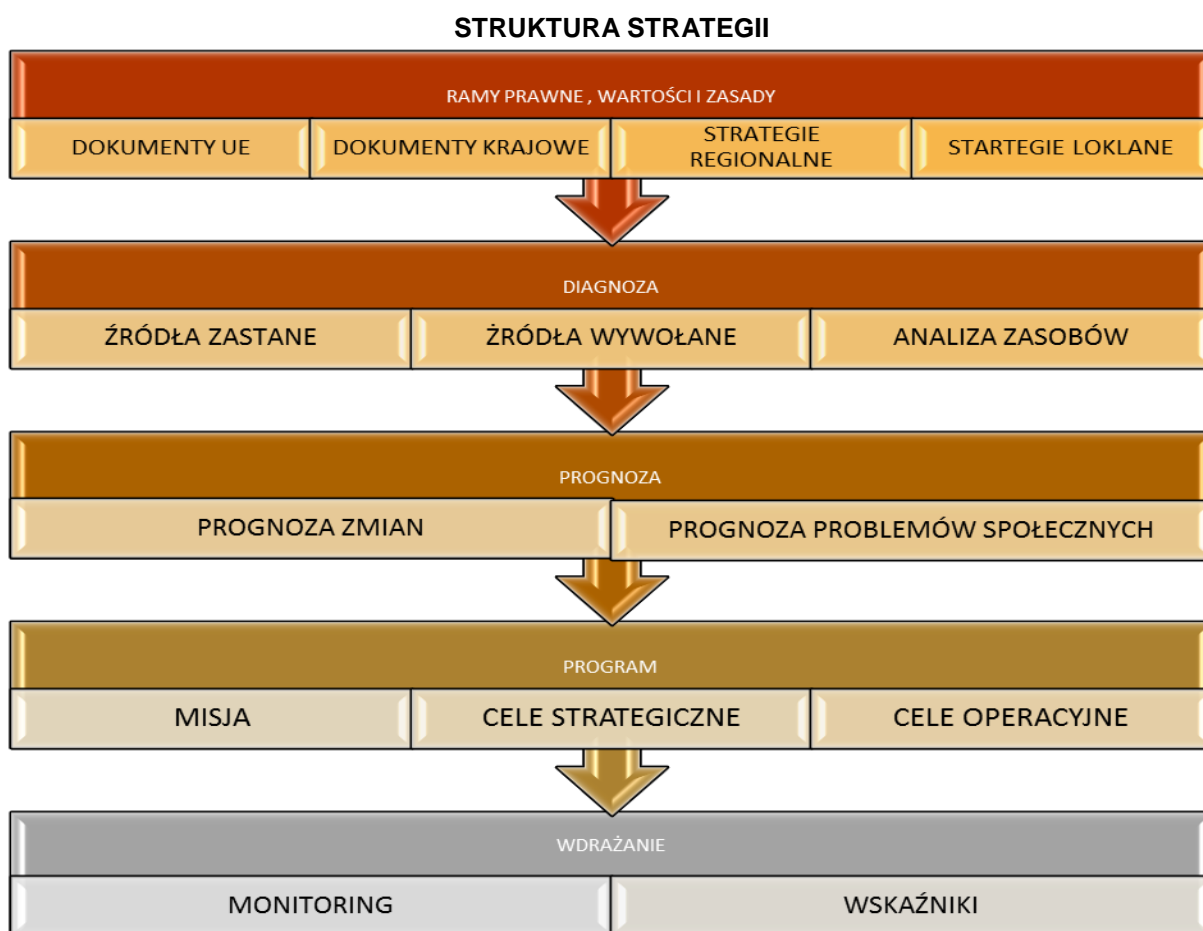
Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.

Część diagnostyczno - analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Kruszyna, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy).

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1.1. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

Dokument wpływający na rzeczywistość społeczną winien być oparty na wartościach i zasadach polityki społecznej. Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca, jako złe, czyli traktuje, jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności. Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane, jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana, jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny, jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.2. PODSTAWY PRAWNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, które w ramach zadań własnych gminy przewidują „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia zapisy obowiązujących przepisów prawnych wraz ze zmianami, między innymi:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 182.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 594),

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 r., Nr 127 poz. 721),
 - Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. 2011r. Nr 231, poz. 1375),
 - Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. 2012 r., poz. 1356),
 - Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. 2012 r., poz. 124),
 - Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493),
 - Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 135),
 - Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. 2008 r., Nr 164, poz. 1027),
 - Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 674),
 - Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. 2011 r., Nr 43, poz. 225),
 - Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (tj. Dz. U. z 2006 r., Nr 94, poz. 651)
 - Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. 2010 r., Nr 234, poz. 1536),
 - Ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tj. Dz. U. 2010 r., Nr 80, poz. 526),
 - Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1456),
 - Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. 2012 r., poz. 1228),
 - Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U 2012 r., poz. 788),
 - Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (tj. Dz. U 2014 r., poz. 121),
 - Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 1440),
 - Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 966),
 - Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 1442),
 - Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (tj. Dz. U. 2014 r., poz. 150),
 - Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U. 2014 r., poz. 382),
 - Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. 2004 r., Nr 256, poz. 2572),
- Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

1.3. PODSTAWY PROGRAMOWE

Strategia jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i Gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

1.3.1 UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Unijne dokumenty strategiczne tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia Europa 2020 stanowi strategię wzrostu Unii Europejskiej w kolejnych latach. Zakłada ona potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. W perspektywie roku 2020 wyznaczonych zostało 5 celów obejmujących:

- zatrudnienie (75% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę),
- badania i rozwój oraz innowacje (na inwestycje w badania i rozwój oraz w innowacje, powinniśmy przeznaczać 3 % PKB Unii – łącznie ze środków publicznych i prywatnych),
- zmiany klimatu i energię (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r., 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, a efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%),
- edukację (odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10%, a co najmniej 40% osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe),
- ubóstwo i wykluczenie społeczne (zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, o co najmniej 20 mln).

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”

Komunikat wydany został w dniu 25 października 2011r. Komisja Europejska zwraca uwagę na znaczącą rolę, jaką ekonomia społeczna odgrywa w strategii „Europa 2020” w aspekcie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W gospodarce społecznej w UE zatrudnionych jest ok. 11 mln osób, co stanowi 6% całkowitego zatrudnienia. Komisja Europejska zaproponowała w Komunikacie szereg rozwiązań zmierzających do wzmocnienia roli ekonomii społecznej. Działaniami tymi są:

- 1) poprawa dostępu do finansowania realizowana przez:
 - uznanie przedsiębiorstw społecznych za priorytet inwestycyjny Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej EFS),
 - utworzenie ram dla etycznych funduszy inwestycyjnych,
 - łatwiejszy dostęp do mikrokredytów,
- 2) poprawa promocji ekonomii społecznej za pomocą:
 - zwiększenia rozpoznawalności ekonomii społecznej,
 - utworzenia publicznej bazy danych oznakowań i certyfikatów oraz platformy wymiany danych i informacji,
 - zestawienia dobrych praktyk,
- 3) poprawa otoczenia prawnego zakładająca m.in.:
 - silniejsze wykorzystanie elementu jakości w procedurze zamówień publicznych,
 - uproszczenie stosowania zasad pomocy publicznej w przypadku usług społecznych i lokalnych,
 - zwiększenie znaczenia kryteriów i warunków pracy w zamówieniach publicznych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie, w szczególności w zakresie poprawy promocji ekonomii społecznej.

Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie polityki UE i wolontariatu: Uznanie i propagowanie wolontariatu transgranicznego w UE.

Komunikat został wydany w dniu 20 września 2011 r. Komisja podkreśla znaczenia wolontariatu dla tworzenia i rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego. Uznaje go za jeden z kluczowych czynników integracji i wzrostu zatrudnienia oraz element poprawy spójności społecznej. Zaznacza, że wolontariusze uczestniczą w kształtowaniu społeczeństwa europejskiego, a część z nich aktywnie współtworzy Europę obywatelską. Ponadto wolontariat przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020” (w szczególności do osiągnięcia do roku 2020 docelowej stopy zatrudnienia w UE, wynoszącej 75%). Dzieje się tak, gdyż wolontariat umożliwia zdobywanie i podnoszenie kompetencji oraz przystosowywanie się do zmian na rynku pracy.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie w szczególności w zakresie promowania i rozwoju wolontariatu.

1.3.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Krajowe dokumenty strategiczne tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych.

Raport Polska 2030

Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” stanowi podstawę diagnostyczną dla przygotowywanych strategii rozwoju. Wskazuje wyzwania w perspektywie do 2030 roku:

- wzrost i konkurencyjność,
- sytuacja demograficzna,
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy,
- odpowiedni potencjał infrastruktury,
- bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne,
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego,
- solidarność i spójność regionalna,
- poprawa spójności społecznej,
- sprawne państwo,
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Wskazuje się także na pięć kluczowych czynników rozwoju kraju w perspektywie roku 2030:

- warunki dla szybkiego wzrostu inwestycji,
- wzrost aktywności zawodowej i mobilności Polaków,
- rozwój produktywności i innowacyjności,
- efektywna dyfuzja rozwoju w wymiarze regionalnym i społecznym,
- wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa.

W aspekcie rozwoju kapitału społecznego, podkreśla się rosnące znaczenie usieciowienia społeczeństwa, niosące za sobą zmianę dotychczasowych więzi społecznych. Podkreślona jest rola nowoczesnych form komunikacji masowej rewolucjonizujących komunikację publiczną. Wzrost kapitału społecznego wymaga stymulowania wzrostu wzajemnego zaufania, naprawy infrastruktury instytucjonalnej państwa, zwiększenia troski o dobro wspólne, poprawy jakości przestrzeni i debaty publicznej, wspierania aktywności obywatelskiej – indywidualnej oraz zinstytucjonalizowanej – oraz zwiększenia roli potencjału kreatywnego i intelektualnego.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Celem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (dalej DSRK) jest analiza oraz charakterystyka warunków niezbędnych dla rozwoju Polski w kluczowych obszarach na tle UE oraz procesów gospodarczych zachodzących w świecie. Na tej podstawie sformułowane są wnioski oraz ich przełożenie na konkretne decyzje oraz propozycje powiązanych z nimi projektów. W DSRK przedstawiono wizję rozwojową w perspektywie do roku 2030, identyfikuje się wyzwania stojące przed gospodarką i społeczeństwem oraz trzy obszary strategiczne: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i

sprawności państwa. Celem jest rozwój mierzony poprawą jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.

W DSRK wskazano 11 celów strategicznych, od których zależy rozwój cywilizacyjny kraju oraz powiązane z nimi projekty do realizacji. W części dotyczącej kapitału społecznego znajdują się m.in.:

- stworzenie sprawnego państwa, jako modelu działania administracji publicznej,
- wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 (dalej ŚSRK 2020) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W dokumencie, odnosząc się do kluczowych decyzji zawartych w DSRK, wskazuje się strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest konieczne w perspektywie najbliższych 10 lat, w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Dokument stanowi bazę dla 9. strategii zintegrowanych. W ŚSRK 2020 wytyczono obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określono, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W perspektywie niniejszego dokumentu strategicznego szczególnie istotne są:

- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela,
- rozwój kapitału ludzkiego,
- integracja społeczna,
- zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020

Dokument obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. Przyjmuje się, że proces wdrożenia strategii będzie obejmował takie działania jak:

- projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej,
- upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli,
- stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami,
- różnorodne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym,
- rozwijanie i promocja indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy,
- stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego,
- ułatwienie działalności organizacji obywatelskich,
- wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.3.3. SAMORZĄDOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Samorządowe dokumenty strategiczne tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006- 2020

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa śląskiego. „Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020” pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać

najistotniejszym zagrożeniem społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Śląska, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Śląska. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

W trakcie prac nad Strategią dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji.
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej.
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej.
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych.
- Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych.
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej.
- Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej.
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano misję, będącą zarazem celem głównym Strategii: „Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”.

W oparciu o powyżej przedstawione priorytety polityki społecznej województwa śląskiego oraz cel główny wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej;
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży;
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych;
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych;
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień;
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Częstochowskim

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki winny znaleźć się w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dokument ten, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości, ma wyjść naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytyczyć kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznaczyć cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy, z różnych powodów, znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Częstochowskim dokonano diagnozy problemów społecznych występujących na terenie powiatu częstochowskiego, na podstawie której wyznaczono trzy cele strategiczne, a w ich obrębie kierunki działań:

1. Tworzenie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych poprzez wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w dążeniu do samodzielnego i aktywnego życia.
 - Pobudzanie aktywności osób niepełnosprawnych w wypełnianiu ról społeczno zawodowych;
 - Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych;

- Podniesienie poziomu świadomości społeczności lokalnych na temat osób niepełnosprawnych.
2. Budowanie wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży.
 - Pobudzanie aktywności rodzin w prawidłowym wypełnianiu ich zadań;
 - Przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z niewydolności wychowawczej rodzin;
 - Zapewnienie zastępczej opieki rodzinnej.
 3. Włączenie społeczności lokalnej w proces rozwiązywania problemów społecznych.
 - Upowszechnienie informacji o przysługujących prawach i uprawnieniach;
 - Tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Kruszyna położona jest na północnym krańcu powiatu częstochowskiego i woj. śląskiego, obejmuje obszar 93,24 km² położony w zlewni Warty. Ludność gminy na dzień 31.12.2013r. liczy 4.885 mieszkańców zamieszkujących w 12 wsiach: Baby, Bogusławice, Jacków, Kijów, Kruszyna, Lgota Mała, Łęg, Pieńki Szczepockie, Teklinów, Widzów, Widzówek, Wikłów. Przez teren gminy w kierunku północno-południowym przebiegają ważne szlaki komunikacyjne - droga krajowa Nr 1 i droga krajowa Nr 91 o łącznej długości 12,3 km, a także linia kolejowa Warszawa-Katowice, ze stacją kolejową Widzów - Teklinów i przystankiem w Jackowie. Lokalną sieć komunikacyjną stanowią drogi powiatowe

Wszystkie miejscowości w gminie zasila wodociąg gminny, podając wodę z własnego ujęcia 1278 odbiorcom. W gminie Kruszyna wybudowano oczyszczalnię ścieków, do której obecnie są podłączone miejscowości Widzów osiedle oraz część miejscowości Baby i Jacków. Użytki rolne (głównie grunty kl. IV i V) stanowią 55,3% powierzchni gminy. W gospodarce gminy dominuje rolnictwo drobnotowarowe. Kilka dużych gospodarstw prowadzi produkcję zbóż, rzepaku, kukurydzy.

Część powierzchni gminy tj. 37% zajmują lasy, stanowiące część dużego kompleksu sięgającego przez granice województwa. Gospodarkę leśną prowadzi Nadleśnictwo Gidle, posiadające na terenie gminy 3 duże kompleksy lasów i zadrzewień tj. Kruszyna, Gidle, Dąbrowa Zielona. Podstawowym gatunkiem o ponad 80% udziale w składzie jest sosna pospolita, na drugim miejscu znajduje się brzoza brodawkowa oraz dęby.

Rysunek na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Zgodnie z zestawieniami statystycznymi na terenie gminy funkcjonuje ogółem 217 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, których usytuowanie oraz przedmiot działalności prezentuje poniższa tabela.

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON z podziałem na miejscowości.

Tabela. 2.1.1. Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy

Miejscowość		Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON				
		ogółem	w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	wg rodzajów działalności		
				rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	usługi
1	Baby	7	6	-	1	6
2	Bogusławice	17	15	1	6	10
3	Jacków	23	19	-	7	16
4	Kijów	-	-	-	-	-
5	Kruszyna	60	46	-	17	43
6	Lgota Mała	20	13	2	2	16
7	Łęg	8	3	1	5	2
8	Pieńki Szczepockie	2	2	-	1	1
9	Teklinów	10	9	-	4	6
10	Widzów	61	51	-	30	31
11	Widzówek	6	5	-	4	2
12	Wikłów	3	1	-	-	3

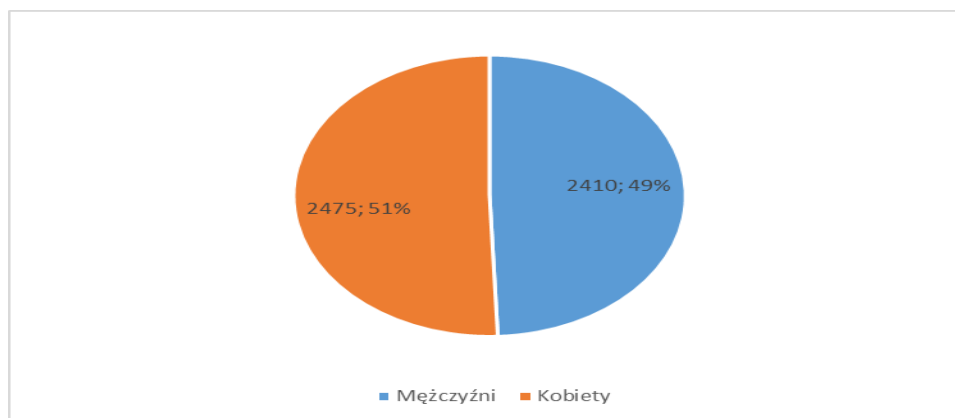
Tabela na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie gminy funkcjonują 4 szkoły podstawowe i 2 gimnazja. Na jedną przychodnię ochrony zdrowia, zgodnie z danymi GUS przypada 2458 mieszkańców. 97,4 proc. mieszkańców gminy korzysta z sieci wodociągowej, 33,8 z sieci kanalizacyjnej.

2.2. DEMOGRAFIA

Przyrost naturalny decyduje o strukturze demograficznej każdego kraju. Jest to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów. Wartość dodatnia oznacza liczbę urodzeń przewyższającą liczbę zgonów, ujemna - odwrotnie. Dynamikę przyrostu naturalnego kształtuje zarówno stopa urodzeń jak i stopa zgonów.

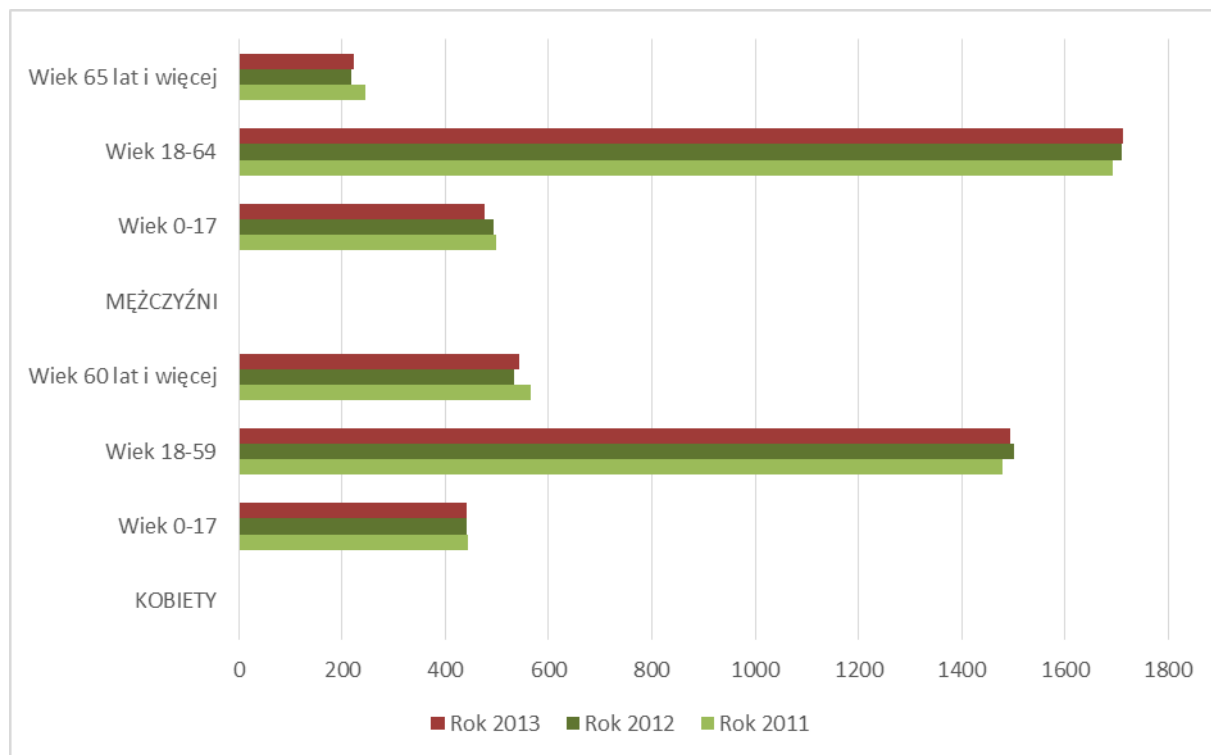
Wykres 2.2.1. Ludność gminy Kruszyna w 2013 roku

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Z końcem 2013 r. ludność gminy Kruszyna liczyła 4885 osób w tym 2475 kobiet. Na 100 mężczyzn w 2012 roku przypadają 103 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 53 osoby na 1 km².

Wykres 2.2.2. Struktura ludności gminy Kruszyna w latach 2011-2013

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Kruszyna jest porównywalna zarówno ze strukturą demograficzną województwa, jak i całej Polski. Choć w przypadku tej gminy nie dostrzegamy jeszcze nadmiernej tendencji starzenia się lokalnej społeczności. Przewaga liczebna dzieci i młodzieży w porównaniu z osobami w wieku senioralnym jest korzystną przesłanką dla polityki społecznej, choć proces starzenia się ludności dotknie także tę gminę.

Tabela 2.2.1. Struktura mieszkańców gminy z uwzględnieniem płci i wieku w 2010 roku

Miejscowość	Ludność				
	ogółem	w tym kobiety	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
1 Baby	308	156	22,4	59,1	18,5
2 Bogusławice	523	274	20,1	61,8	18,2
3 Jacków	569	280	19,5	62,0	18,5
4 Kijów
5 Kruszyna	979	487	21,6	66,1	12,4
6 Lgota Mała	583	303	20,8	61,7	17,5
7 Łęg	87	43	16,1	59,8	24,1
8 Pieńki Szczepockie	87	45	21,8	57,5	20,7
9 Teklinów	355	182	20,0	64,2	15,8
10 Widzów	1 060	524	21,4	60,8	17,7
11 Widzówek	182	95	18,1	59,9	22,0
12 Wikłów	174	86	27,6	55,2	17,2

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Jak wynika z analiz Głównego Urzędu Statystycznego, liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie w przyszłości ulegać zwiększeniu, czego determinantem jest malejąca dzietność rodzin oraz wydłużający się średni okres życia. Tendencja ta jest zauważalna już na powyższym wykresie. Trend ten jest widoczny w przypadku niektórych miejscowości, w których można zauważyć ewidentne starzenie się lokalnej społeczności, np. Łęg, Pieńki Szczepockie, Widzówek.

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1).

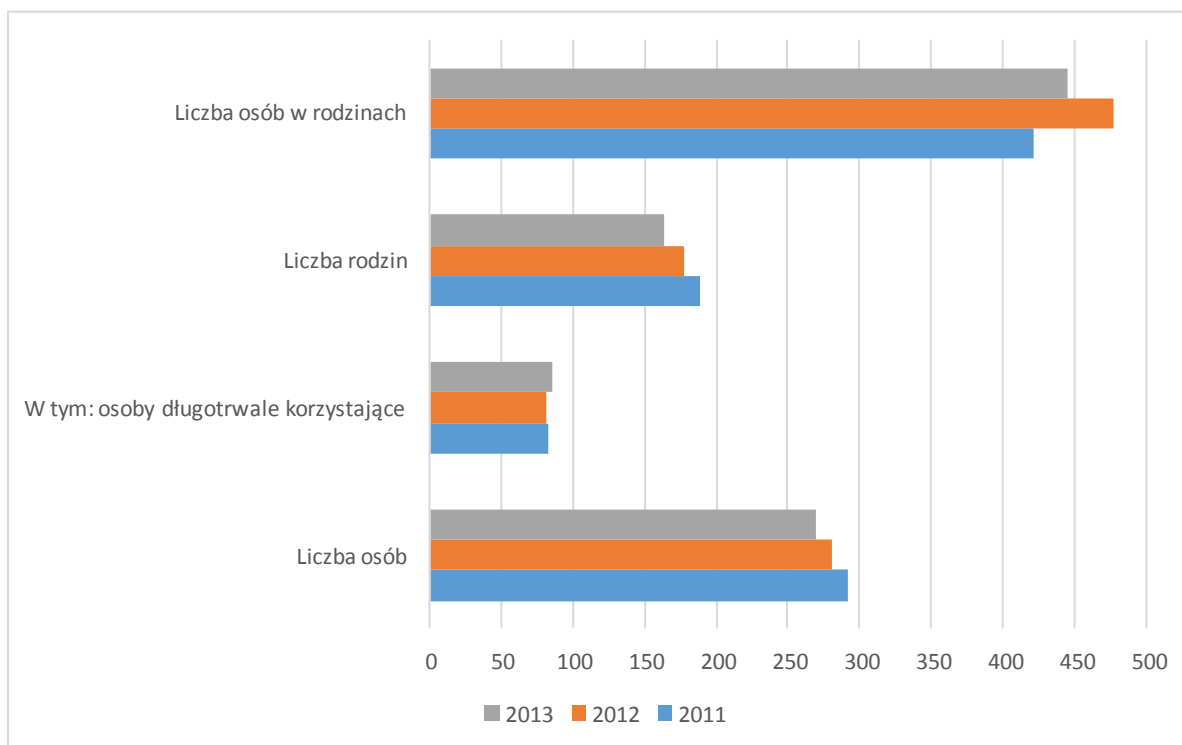
Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

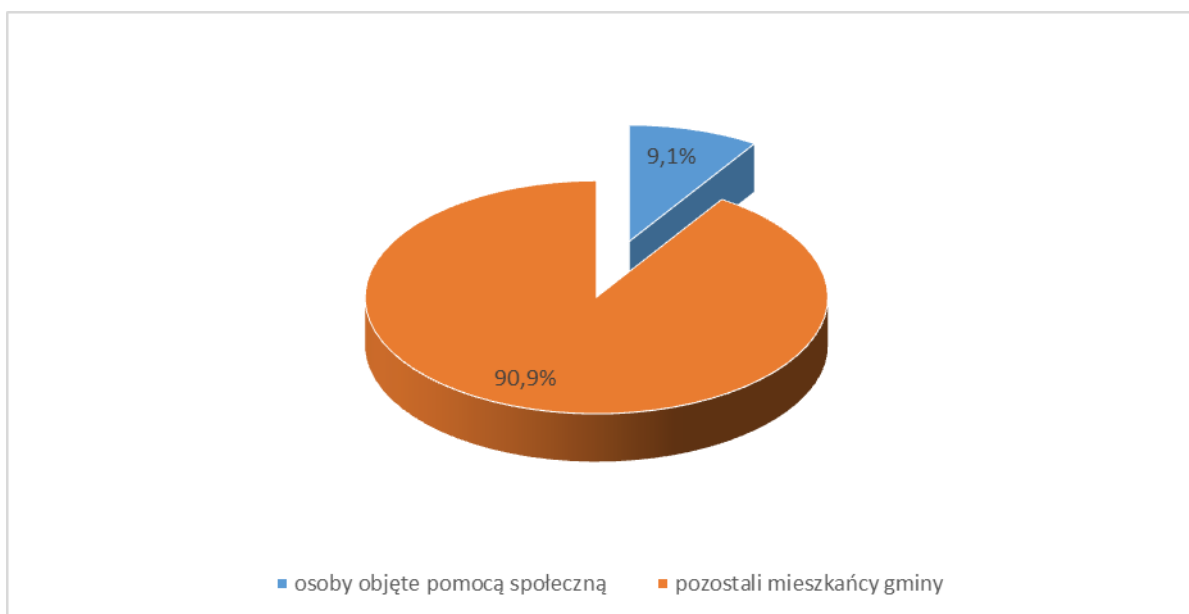
Wykres 2.3.1. Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2011 – 2013

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kruszynie.

W gminie Kruszyna na przestrzeni lat 2011-2013 liczba osób objętych pomocą społeczną nieznacznie zmieniała się, osiągając najniższy poziom w roku 2011.

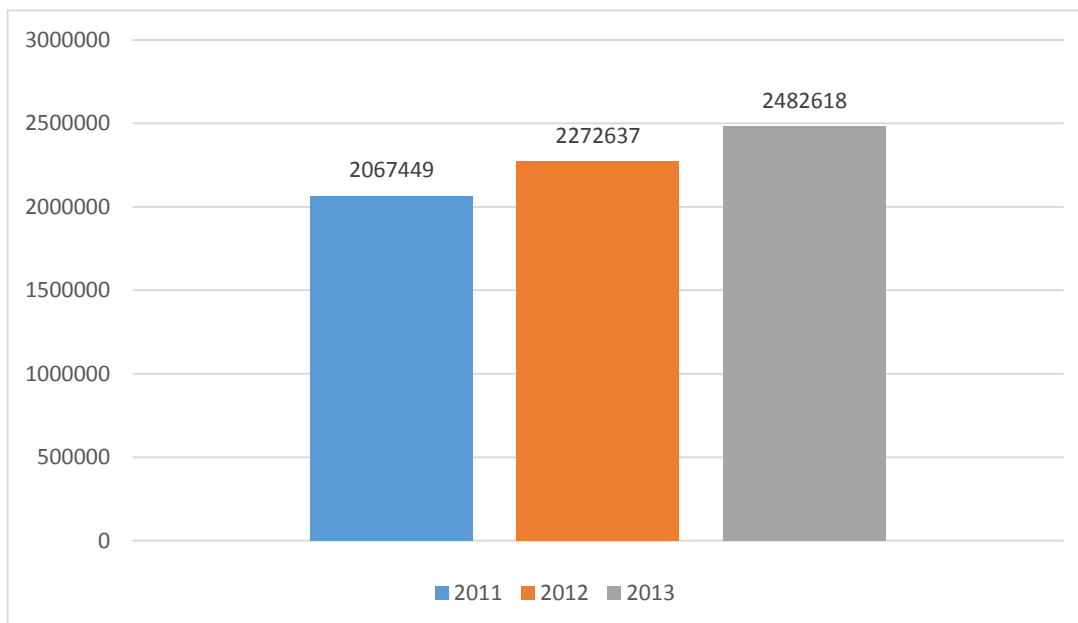
Wykres 2.3.2. Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej w 2012 roku a ludność gminy

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kruszynie.

W roku 2013 liczba osób ogółem, którym przyznano pomoc to 269, liczba osób w rodzinach 446. Na wykresie zaprezentowano liczbę osób w rodzinach korzystających z systemu w zestawieniu z ogółem mieszkańców.

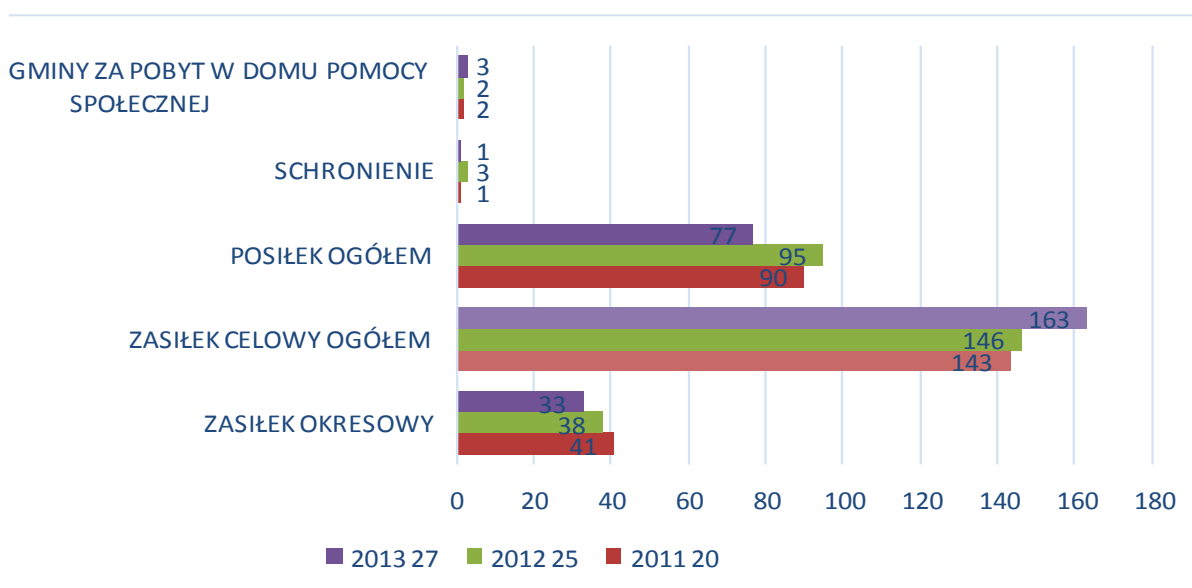
Wykres 2.3.3. Wydatki na pomoc społeczną w latach 2011 – 2013

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kruszynie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych, pozostających w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy oraz kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, że zwiększa się udział środków przeznaczanych na wspomaganie osób i rodzin.

Wykres 2.3.4. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2011 – 2013

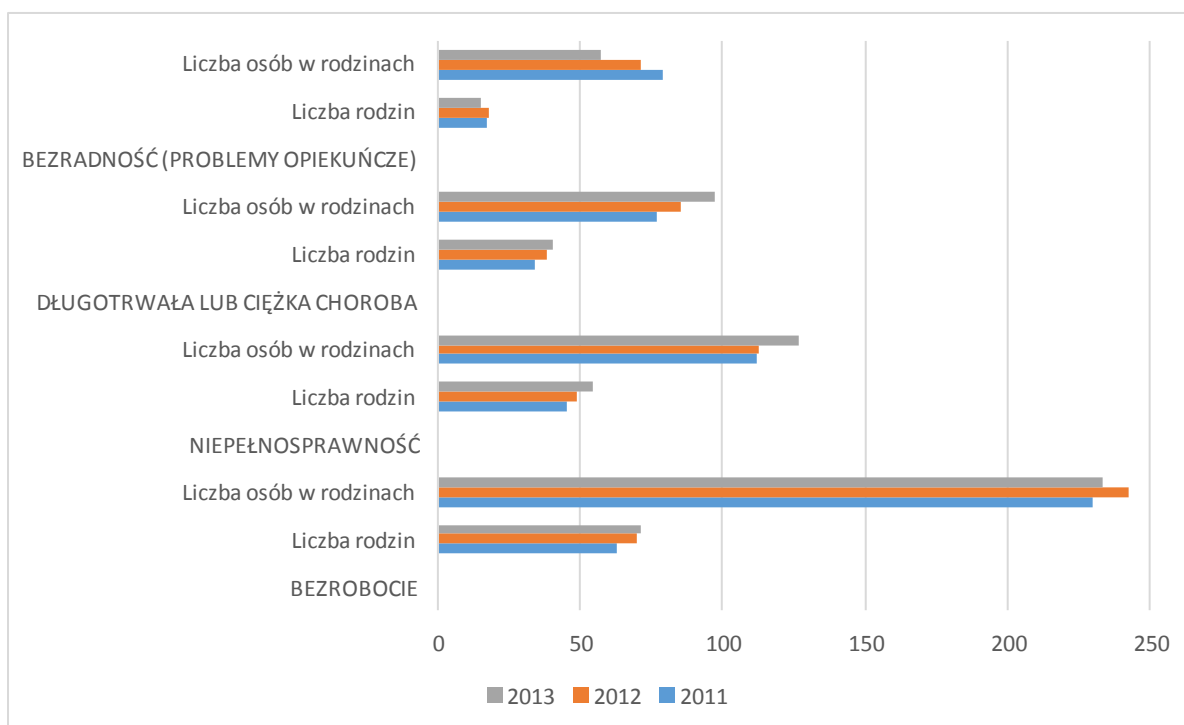
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kruszynie.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które w trybie administracyjnym może decyzję GOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

Powody przyznawania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2013 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2.3.5. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w 2013 roku

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kruszynie.

Zasadniczą przyczyną, w związku, z którą mieszkańcy wnioskuje o pomoc z systemu pomocy społecznej jest bezrobocie. Brak zatrudnienia, które nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, izolację, alkoholizm, bezradność życiową. Kolejnymi przyczynami udzielanego wsparcia w gminie są: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Ważnym elementem systemu wspierającego rodzinę w środowisku lokalnym jest system świadczeń rodzinnych oraz innych form pomocy. Szczegółową charakterystykę przyznanych świadczeń w latach 2011-2013 roku prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2.3.1. Inne formy pomocy przyznane w gminie Kruszyna

	2011	2012	2013
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH			
Liczba rodzin	243	264	243
Kwota świadczeń	791 037	714 637	722 042
ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE			
Liczba osób	24	350	22
Kwota świadczeń	145 097	178 776	147 379
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA			
Liczba osób	13	12	14
Kwota świadczeń	22 797	20 655	24 327
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNA CZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI			
Liczba osób	34	35	34
Kwota świadczeń	61 047	63 495	60 741
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA			
Liczba osób	25	26	28
Kwota świadczeń	45 288	46 665	50 796
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRE UKOŃCZYŁA 75 LAT			
Liczba osób	5	5	5
Kwota świadczeń	9 180	9 180	9 180
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")			
Liczba świadczeń (średniomiesięczna liczba świadczeń)	26	19	21
Kwota świadczeń	26 000	19 000	21 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA			
Liczba świadczeń (średniomiesięczna liczba świadczeń)	47	52	37
Kwota świadczeń	47 000	52 000	37 000
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO			
Liczba osób	50	39	46
Kwota świadczeń	171 025	136 185	185 444
DODATKI MIESZKANIOWE			
Liczba osób	4	7	6
Kwota świadczeń	5 880	9 038	12 464
OPLACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO			
Liczba osób	27	36	37
Kwota świadczeń	10 326	14 440	14 980
OPLACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO			

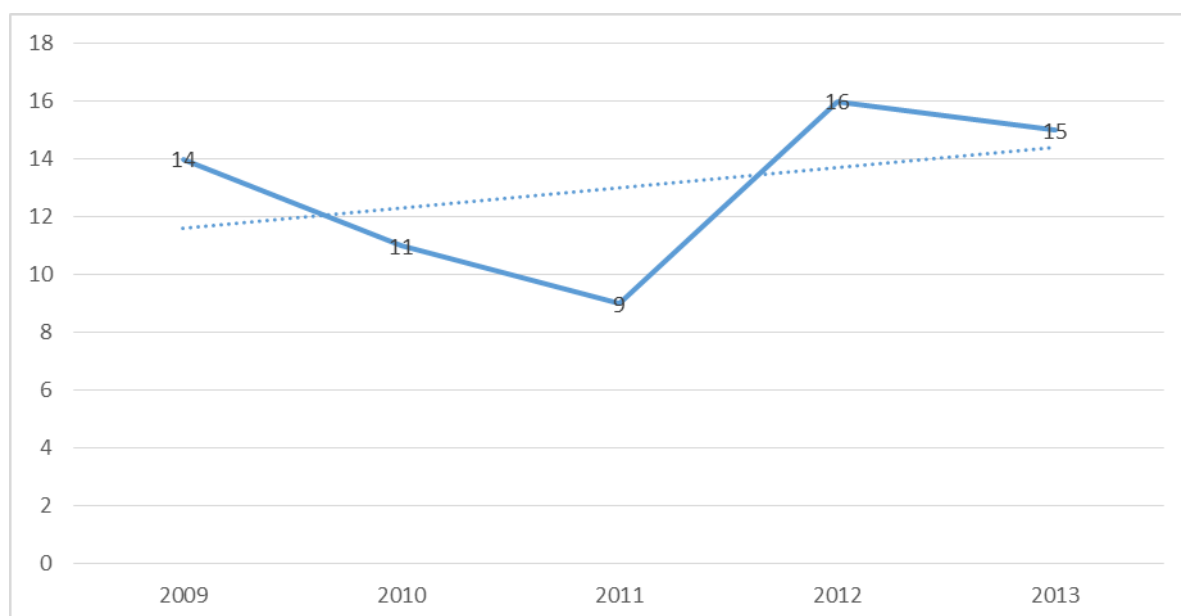
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kruszyna na lata 2014 - 2020

Liczba osób	13	19	26
Kwota świadczeń	18 976	28 195	36 576
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z PRAC SPOŁECZNIE UŻYTECZNYCH			
Liczba osób ogółem	8	8	10
Kwota świadczeń	9 181	10 318	11 571
STYPENDIA SOCJALNE DLA UCZNIÓW I ZASIŁKI SZKOLNE			
Liczba osób	123	105	88
Kwota świadczeń	55 940	52 408	66 252

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kruszynie.

Świadczenia rodzinne są jednym z elementów systemu wspomagającego rodzinę, do innych jego elementów należą m.in. placówki edukacyjne.

Wykres 2.3.6. Liczba osób objętych kontraktem socjalnym

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kruszynie.

Kontrakt socjalny jest pisemną umową pomiędzy osobą korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej a pracownikiem socjalnym, mającą na celu określenie sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, umożliwienia aktywizacji społeczno-zawodowej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Podstawą prawną realizacji kontraktu socjalnego jest art. 108 ustawy o pomocy społecznej. Kontrakt może zostać zawarty z rodziną w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej z tym, że podstawowe działania muszą być skierowane do osoby korzystającej ze świadczeń pomocy społecznej. Możliwe jest również zawarcie odrębnych kontraktów socjalnych w ramach rodziny. Decyzję podejmuje pracownik socjalny w uzgodnieniu z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej lub powiatowego centrum pomocy rodzinie. Możliwe jest również zawarcie kontraktu z osobą małoletnią od 15 roku życia za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych tej osoby. Kontrakt pozostający jedną z ważniejszych form aktywizacji klientów pomocy jest w realizacji trudnym instrumentem tym niemniej na zaprezentowanym wykresie dostrzegamy tendencję wzrostową jego stosowania.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Kwestia dziecka i rodziny w polityce społecznej traktowana jest w sposób szczególny. Działalność na rzecz dzieci koncentruje się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych, poprzez ułatwianie dostępu do oświaty i systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu różnych zagrożeń życiowych, poprzez m.in. zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, organizowanie pieczy zastępczej, prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są podmioty samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Ważnym elementem systemu wspierania rodziny zagrożonej wykluczeniem jest system stypendialny dla uczniów oraz system świadczeń rodzinnych. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są:

- stypendium szkolne,
- zasiłek szkolny.

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia, uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne nie może być większa niż ustawowe kryterium dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Stypendium przysługuje uczniom szkół publicznych i niepublicznych, wychowankom ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i nauki oraz słuchaczom niepublicznych kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia. Stypendium szkolne jest przyznawane na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy w danym roku szkolnym, a w przypadku słuchaczy kolegiów nauczycielskich – na okres nie dłuższy niż 9 miesięcy.

Podstawą do ubiegania się o zasiłek szkolny jest przejściowo trudna sytuacja materialna z powodu wystąpienia zdarzenia losowego. O zasiłek szkolny można ubiegać się w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia uzasadniającego przyznanie tego zasiłku.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do placówek edukacyjnych i opiekuńczych ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 3 ankiety z wszystkich typów placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

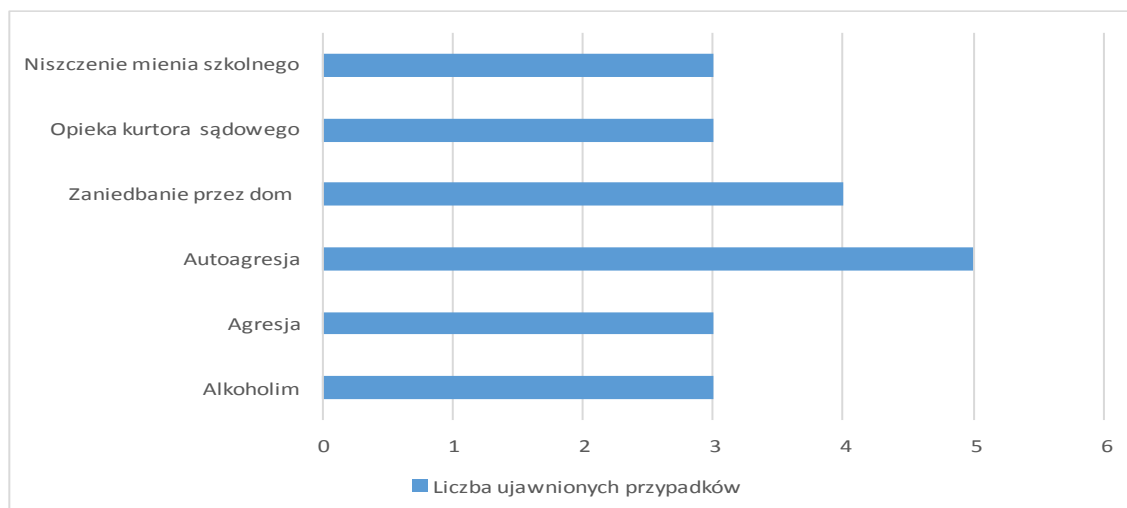
Zasoby i oferta szkolna

Ankietowane placówki prowadzą dożywianie uczniów zapewniają dostęp do sieci Internet, w większości umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej. Zapewniają wsparcie logopedy, pedagoga. Placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. koła przedmiotowe i różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia sportowe, zajęcia muzyczne w chórze i z rytmiki), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne.

Problemy uczniów i dzieci w pytaniach otwartych

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin oraz dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się m.in. do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej (niewystarczające zainteresowanie dzieckiem ze strony rodziców) i uzależnień rodziców od alkoholu. Ponadto podkreślali znaczenie negatywnych skutków występowania w środowisku uczniów takich problemów, jak agresja i przemoc, uzależnienie od tytoniu i gier komputerowych.

Wykres.2.4.1. Zestawienie liczby ujawnionych sytuacji niekorzystnie wpływających na dzieci i młodzież

Dane: Badania własne.

W zestawieniu wskazano niekorzystne sytuacje występujące w placówkach w ujęciu ilościowym wykazane w ankietach wypełnianych przez placówki.

Działania profilaktyczne i naprawcze oraz badania konieczne do podjęcia

Ankietowane placówki prowadzą różnego rodzaju działania profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży i ich rodziców. Określając te, które należałoby dodatkowo przeprowadzić na terenie szkoły, badani wskazywali głównie na potrzebę organizowania akcji informacyjnych o szkodliwości palenia papierosów i propagujących zdrowy styl życia, a także o przeciwdziałaniu agresji i niszczeniu mienia. Ponadto zwracali uwagę na konieczność pedagogizacji rodziców poprzez pogadanki i prelekcje. Wśród działań profilaktycznych i naprawczych wymieniali potrzebę organizowania spektakli profilaktycznych dla uczniów, zwiększenia ilości zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży uzdolnionej sportowo i artystycznie oraz zwiększenia ilości zajęć wyrównawczych.

Podjmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, niektórzy ankietowani stwierdzili, iż należy rozpoznać potrzeby dzieci i młodzieży w zakresie spędzania czasu wolnego i dostosować do ich oczekiwań ofertę miejscowych instytucji. Jednocześnie należy przeprowadzić badania ankietowe na temat relacji w rodzinach, wiedzy rodziców o sposobach spędzania czasu wolnego przez młodzież oraz o bezpieczeństwie uczniów w szkole i poza szkołą.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali głównie na potrzebę zapewnienia uczniom szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego m.in. poprzez bezpłatny dostęp do kół zainteresowań. Bariery utrudniającą uczestnictwo w oferowanych zajęciach pozaszkolnych i imprezach organizowanych na terenie gminy są kłopoty z dojazdem.

Ponadto badani akcentowali potrzebę zwiększenia dostępu do specjalistów (logopeda, psycholog, stomatolog), zintensyfikowania działań profilaktycznych w obszarze uzależnień (alkohol, nikotyna) oraz agresji i przemocy. Zwracano także uwagę na potrzeby w zakresie dożywiania dzieci, sugerując zwiększenie obecnej liczby wspomaganych posiłkami dzieci.

Możliwości przyczynienia się przez placówki do poprawy sytuacji dziecka

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób dana placówka może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali na możliwość zagospodarowania czasu wolnego uczniów poprzez organizowanie zajęć dodatkowych (sportowych i kulturalnych) w okresie ferii i wakacji, jak również

w czasie roku szkolnego w formie popołudniowych zajęć świetlicowych, a także poprzez wspieranie rozwoju zainteresowań oraz prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa i zagrożeń. W szeregu kwestionariuszy ankiet zwracano uwagę na konieczność rozwoju bazy sportowej oraz promocję sportu, umożliwiającego młodym ludziom zdrową konkurencję i zagospodarowanie czasu wolnego.

Pomoc dzieciom z perspektywy Poradni Psychologiczno –Pedagogicznej i kurateli sądowej

Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Częstochowie w 2013 roku objęła pomocą w sumie 80 dzieci. W ramach pomocy zrealizowano:

- 26 diagnoz,
- 3 opinie o potrzebie wspomagania rozwoju,
- 22 opinie psychologiczno – pedagogiczne,
- 32 opinie logopedyczne,
- 2 orzeczenia o potrzebie indywidualnego kształcenia,
- 4 opinie o potrzebie kształcenia indywidualnego,

Diagnozy przeprowadzono na wniosek rodziców lub prawnych opiekunów dzieci pod kątem trudności szkolnych - głównie problemy z opanowaniem treści programowych i realizacji podstawy programowej, trudności w funkcjonowaniu społecznym (relacje rówieśnicze), zaburzenia emocjonalne, ocena gotowości do podjęcia obowiązku szkolnego (dzieci w wieku przedszkolnym), wad wymowy.

Na podstawie analizy zgłaszanych trudności, wśród przyczyn warunkujących ich występowanie należy wymienić: trudne warunki socjalno- bytowe, bezrobocie, konflikty rodzinne.

Z danych sądowej służby kuratorskiej wynika, że w 2013 pod nadzorem kuratora rodzinnego pozostawało 18 rodzin z terenu gminy w tym 7 rodzin z powodu ograniczenia władzy rodzicielskiej i 11 nieletnich z uwagi na demoralizację.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do ubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie

standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontaktu, która pozwala na uniezależnienie od pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

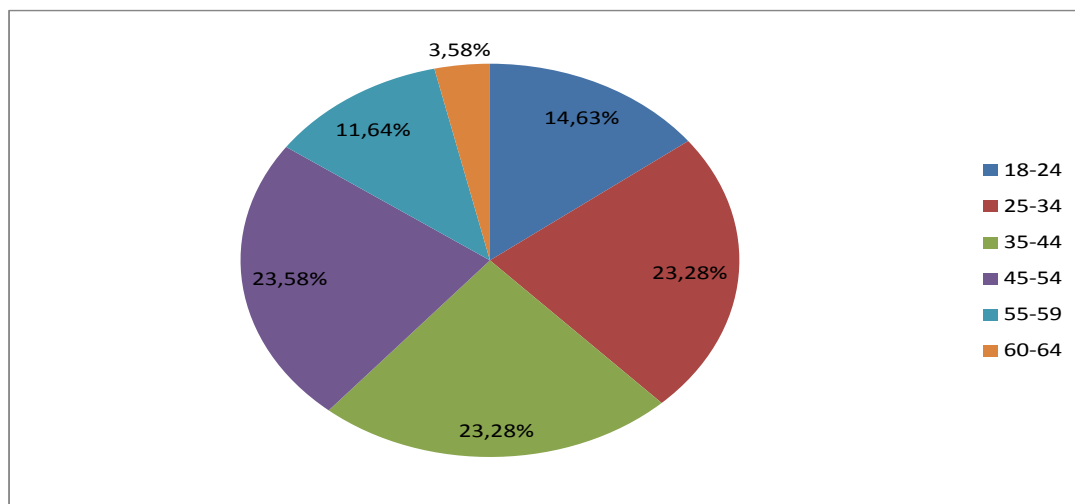
Wykres 2.5.1. Stopa bezrobocia w powiecie częstochowskim, w województwie śląskim i w kraju w latach 2010-2013

Dane Powiatowego Urzędu Pracy we Częstochowie.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, że powiat częstochowski cechuje się wyższą w porównaniu z województwem i krajem, stopą bezrobocia.

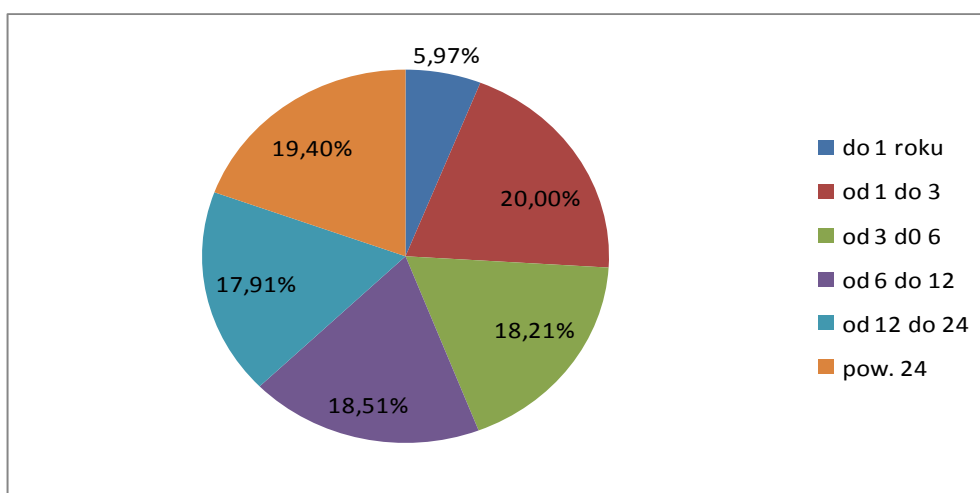
Wykres 2.5.2. Bezrobotni z terenu gminy według wieku z końcem 2013 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy we Częstochowie

Z końcem 2013 roku w grupie bezrobotnych najczęściej było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Było to porównywalne z sytuacją w kraju. Niepokój budziła również grupa osób, które przekroczyły 45 rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym wykresie. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia.

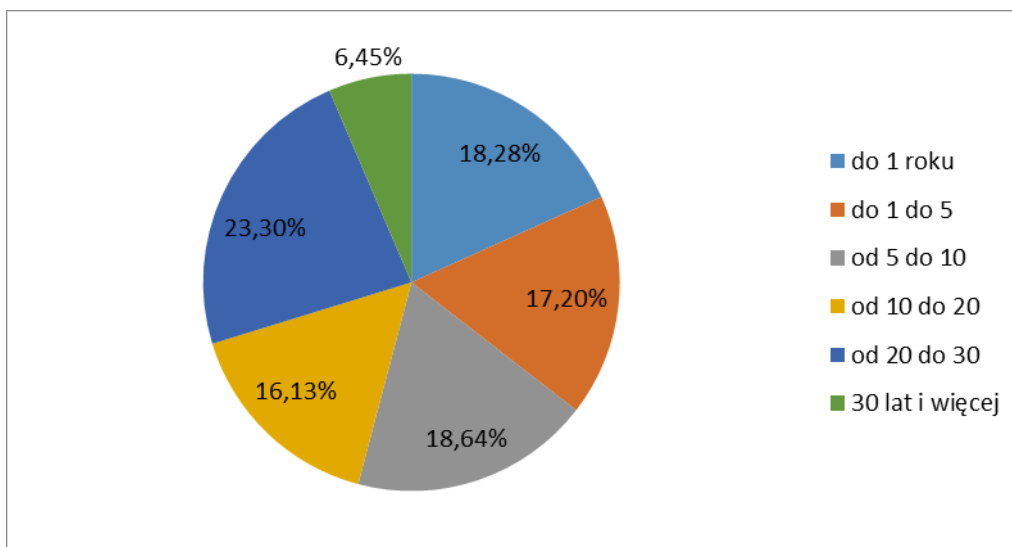
Wykres 2.5.3. Bezrobotni z terenu gminy według okresu pozostawania bez pracy z końcem 2013 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy we Częstochowie

Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2013 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

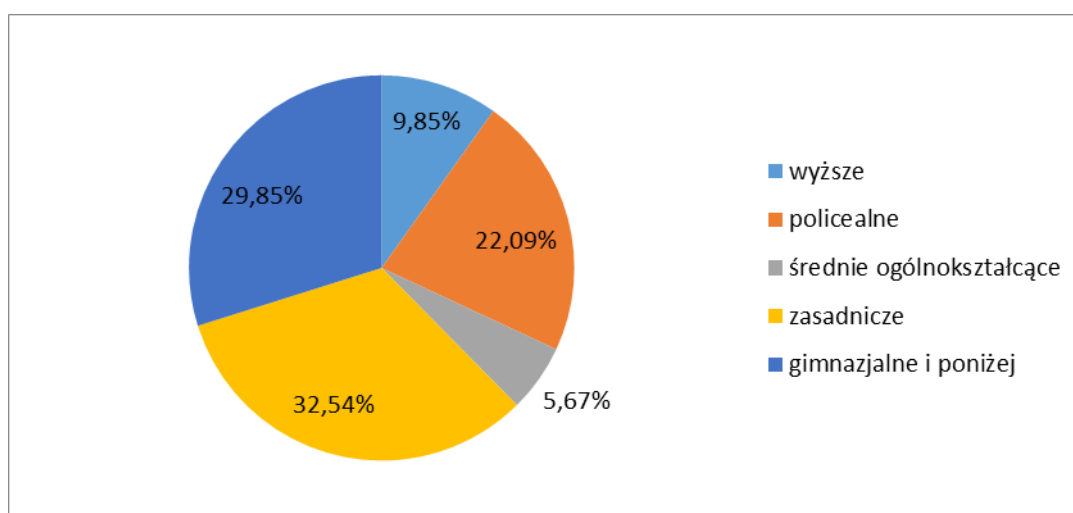
Wykres 2.5.4. Bezrobotni z terenu gminy według stażu pracy z końcem 2013 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy we Częstochowie

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2013 roku najliczniejsze grupy bezrobotnych w gminie stanowiły osoby bez stażu pracy oraz ze stażem od roku do 5 lat. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy, zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, by mieli możliwość podjęcia pierwszej pracy, oraz osoby z kilkuletnim stażem pracy, by mogli zwiększać swoje doświadczenie zawodowe.

Wykres 2.5.6. Bezrobotni z terenu gminy według wykształcenia z końcem 2013 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy we Częstochowie

Z końcem 2013 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy

nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane, jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz doznających przemocy w rodzinach z problemem uzależnień jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 2.6.1. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych		w Polsce	w 100-tys. gminie	w 25-tys. gminie	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracją społeczną osób nimi dotkniętych. W przypadku gminy działania te wyznaczane są w ramach Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a ich inicjowanie należy do samorządu lokalnego. Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom w gminie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która realizuje szeroką działalność profilaktyczną oraz prowadzi postępowanie wobec osób nadużywających alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;

- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów przeciwdziałania uzależnieniom.

Realizacja w/w zadań jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanego corocznie przez radę gminy. Program Profilaktyki na rok 2013 został przyjęty Uchwałą Nr XXII/136/12 Rady Gminy Kruszyna w dniu 29.12.2012 r Kwota zaplanowana w budżecie gminy wynosiła 82 000 zł

W zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu prowadzony jest punkt konsultacyjny. Zatrudniony terapeuta udziela pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiarom przemocy w rodzinie. Punkt czynny jest w każdy wtorek w Urzędzie Gminy w godz. od 7.30 do 9.30.

W placówkach oświatowych, w szkołach i przedszkolach programy terapeutyczne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom realizował psycholog zatrudniony na zasadzie umowy zlecenia. Czas pracy 10 godz. tygodniowo przez 9 miesięcy w roku (z wyłączeniem wakacji i ferii). W ramach zlecenia psycholog realizował także pomoc psychologiczno - pedagogiczną dla uczniów i wychowanków przedszkoli

Profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna prowadzona była przez:

- Zespół Szkół w Widzowie
- Szkołę Podstawową w Jackowie
- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Lgocie Małej
- Zespół Szkół w Kruszynie

W ramach otwartego konkursu ofert na wsparcie realizacji zadania publicznego pn. przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym udzielone zostały dotacje dla Stowarzyszeń działających na terenie gminy w wysokości 9000 zł. Zadanie realizowały następujące stowarzyszenie:

- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Kmicic” Kruszyna- Sekcja Łucznictwo - 3300 zł,
- Stowarzyszenie Wspólne Działanie Miejscowości Teklinów i Pieńki Szczepockie - 2850 zł,
- Stowarzyszenie „ Aktywni w działaniu” z Bogusławie - 2850 zł,

Stowarzyszenia ofertę zajęć adresowały głównie do grup młodzieży i dzieci, jako sposób spędzania wolnego czasu bez używek. Organizowane były spotkania z terapeutami ds. uzależnień prowadzone w formie prelekcji.

W ramach ustawowego zadania GKRPA podejmowała interwencje w związku z naruszeniem przepisów dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeprowadziła szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych wraz z wyrwykowym badaniem dostępności alkoholu dla małoletnich w sklepach na terenie gminy Kruszyna. W roku 2013 odbyło się 10 posiedzeń GKRPA.

Przemoc w rodzinie to kolejny, trudny do zdiagnozowania problem społeczny, który wymaga podejmowania szerokich, dobrze zorganizowanych i zaplanowanych na wiele lat interdyscyplinarnych działań kierowanych zarówno do ofiar, jak i świadków oraz sprawców przemocy domowej.

Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa przemocy w rodzinie mają obowiązek zawiadomienia Policji lub Prokuratury. Tym samym zobowiązanymi do podejmowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej są głównie pracownicy pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, Sądu, Policji, GKPPA itp.

Tabela 2.6.3. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w 2013 roku

Realizacja zadań własnych gminy	Liczba
Liczba OGÓŁEM sporządzonych Niebieskich Kart A w tym przez przedstawicieli podmiotów wszczynających procedurę	11
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart C przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Roboczą	9
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart D przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Roboczą	11
Liczba zakończonych przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Roboczą procedur "Niebieskie Karty", na skutek ustania przemocy w rodzinie i zrealizowania indywidualnego planu pomocy	7
Liczba zakończonych przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Roboczą procedur "Niebieskie Karty", na skutek rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	7

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kruszynie.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny w 2013 roku prowadził sprawy oparte na niebieskich kartach. Zespół przeprowadził liczne spotkania grup roboczych, w których uczestniczyli pracownicy socjalni, dzielnicowy lub w zastępstwie inny funkcjonariusz policji, pedagodzy szkolni. Główną przyczyną zakładania niebieskich kart była przemoc związana z nadużywaniem alkoholu, która występowała w postaci przemocy fizycznej i psychicznej.

2.7. STAROŚĆ I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana, jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Według szacunków GUS subpopulacja osób niepełnosprawnych prawnie pod koniec 2009 roku wynosiła prawie 4,2 mln Polaków, w tym blisko 184 tys. dzieci do lat 16 z aktualnym orzeczeniem o niepełnosprawności, tak, więc orzeczenie o niepełnosprawności posiadał co 9 Polak niezależnie od płci. Co trzeci niepełnosprawny prawnie posiadał orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a kolejne 30% osób posiadało orzeczenie o znacznym i lekkim stopniu niepełnosprawności. Dzieci do 16 roku życia stanowiły 4,4% ogółu populacji osób niepełnosprawnych prawnie.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-

infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy. Ważny obszar działań realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który wspiera usługami opiekuńczymi osoby w wieku senioralnym.

Tabela 2.7.2. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Kruszyna w latach 2011 – 2013

Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	2011	2012	2013
		14	15

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kruszynie.

Wobec osób, które wymagają całodobowej opieki stosuje się skierowanie do Domu Pomocy Społecznej. Dobór placówki zależy od potrzeb osoby tam kierowanej i zawsze jest rozwiązaniem ostatecznym, kiedy wszystkie metody pracy środowiskowej okazują się niewystarczające.

Kwestia osób niepełnosprawnych związana jest mocno z seniorami, wraz z wiekiem wzrasta liczba osób o ograniczonej sprawności. W działaniach dla tej grupy ważne są zarówno kwestie właściwej opieki - wystandaryzowane usługi opiekuńcze, jak i formy aktywizacji, tj. możliwość spotkań, aktywności ruchowej i kulturalnej.

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Kruszyna.

W świetle danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Kłomnicach wynika, że na terenie gminy dominują naruszenia związane z nietrzeźwością na drogach oraz naruszeniami zakazów sądowych, sporadycznie zdarzają się oszustwa i kradzieże mienia. Liczba interwencji podejmowanych przez policjantów, utrzymuje się w ostatnich latach na porównywalnym poziomie. Przedstawiając wyniki pracy Komisariatu Policji w Kłomnicach, oparto się o dane statystyczne systemu TEMIDA. Wyniki zostały przedstawione w tabelarycznym zestawieniu w porównaniu roku 2013 do roku poprzedniego.

Tabela 2.8.1. Przestępczość w obszarze działania KP w Kłomnicach

Typ zdarzenia		2012	2013	relacja
Wszczęto	Ilość	719	682	-37
	Dynamika w %	88,3	94,8	6,5
Stwierdzono	Ilość	721	610	-111
	Dynamika w %	82,3	84,6	2,3
Wykryto ogółem	%	74,5	71,5	-3
Razem kryminalne	Stwierdzone	402	340	-62
	% wykrycia	62,7	57,85	-4,85
Razem gospodarcze	Stwierdzone	32	35	3

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kruszyna na lata 2014 - 2020

	% wykrycia	84,4	22,8	-61,6
Zabójstwa	Stwierdzone	1	0	-1
	% wykrycia	100	0	0
Bójki i pobicia	Stwierdzone	7	3	-4
	% wykrycia	71,4	100	28,6
Rozboje	Stwierdzone	8	2	-6

Dane Komisariatu Policji w Kłomnicach.

W poniższej tabeli przedstawiono pięć wybranych kategorii przestępstw kryminalnych zaistniałych w 2012 i 2013 r. na terenie gm. Kruszyna.

Tabela 2.8.2. Kategorie przestępstw na terenie gminy w 2012 i 2013

Typ przestępstwa	2012	2013
Zabójstwa	0	0
Bójki, Pobicia	0	0
Rozboje	4	0
Włamania	9	4
Kradzież	14	12
Kradzież pojazdu	0	0
Uszkodzenie mienia	0	1
Uszkodzenie ciała	1	0
RAZEM	28	17

Dane Komisariatu Policji w Kłomnicach.

Na podstawie przedstawionych wyników należy stwierdzić, iż w roku 2013 nastąpił spadek przestępstw stwierdzonych, zaistniałych na terenie działania tut. jednostki z 721 przestępstw w 2012 r. do 610 w roku 2013, co daje wskaźnik mniejszy o 111 przestępstw, a więc mniejszy wskaźnik dynamiki o 6,5 %. W kategorii przestępstw kryminalnych odnotowano spadek z 402 przestępstw w 2012 r. do 340 przestępstw w 2013 r., co daje wskaźnik mniejszy o 62 przestępstwa. W kategorii przestępstw gospodarczych nastąpił wzrost z 32 przestępstw w 2012 roku do 35 przestępstw w roku 2013 co daje wzrost 3. Natomiast w kategorii przestępstw narkotykowych nastąpił spadek z przestępstw w 2012 roku do 4 przestępstw w roku 2013. Wykrywalności tych przestępstw z 91,7 % w 2012r wzrosła do 100% w 2013r. Biorąc pod uwagę kategorie przestępstw kryminalnych, zaistniałych na terenie podległym KP Kłomnice, spadek odnotowano w następujących kategoriach przestępstw: Kradzież z włamaniem o 12 przestępstw

- Rozboje o 6 przestępstw,
- Kradzież pojazdów o 3 przestępstwa,
- Bójki, pobicia o 4 przestępstwa,
- Narkotykowe o 8 przestępstw.

Tabela 2.8.3. Liczba zgłoszonych przeprowadzonych interwencji na terenie gminy Kruszyna w 2013 roku

Typ interwencji	Interwencja domowa	Interwencja publiczna	Pozostałe interwencje	RAZEM
Liczba	59	17	110	186

Dane Komisariatu Policji w Kłomnicach

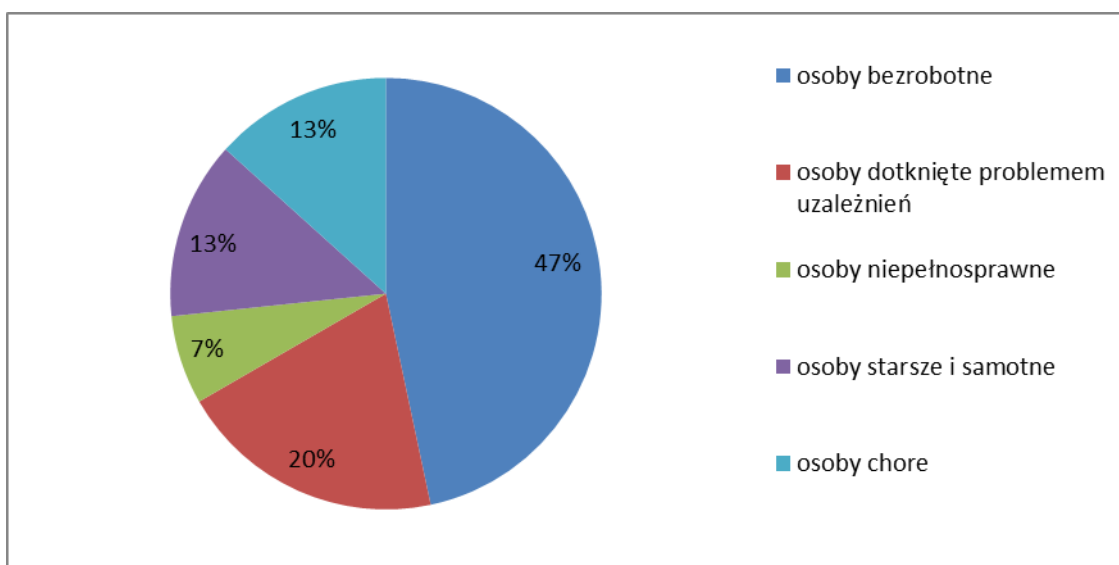
W ramach prewencji policja w sposób stały i systematyczny utrzymuje współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej a także Parafiami. Nawiązano również współpracę ze Strażą Leśną. Podjęto cykl prelekcji dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów realizowanych przez dzielnicowych oraz kierownictwo komisariatu mające na celu nawiązanie ścisłej współpracy dla przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości osób nieletnich. Dzielnicowi przeprowadzają także spotkania z lokalnym samorządem i mieszkańcami. Takie działania znajdują odzwierciedlenie w ilości wykrytych spraw kryminalnych. Przeciwdziałanie popełnianiu przez nieletnich czynów karalnych będzie jednym z zadań, na które kierownictwo KP w Kłomnicach kładzie szczególny nacisk.

2.9. LOKALNE PROBLEMY Z PERSPEKTYWY LIDERÓW SPOŁECZNYCH

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą, którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych GOPS, radnych, mieszkańców gminy. W sumie zwrócono 15 kwestionariuszy ankiet.

W pierwszych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie środowisk zagrożonych ubóstwem oraz określenie przyczyn tego zjawiska. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe zestawienia.

Wykres 2.9.1. Osoby zagrożone ubóstwem w gminie

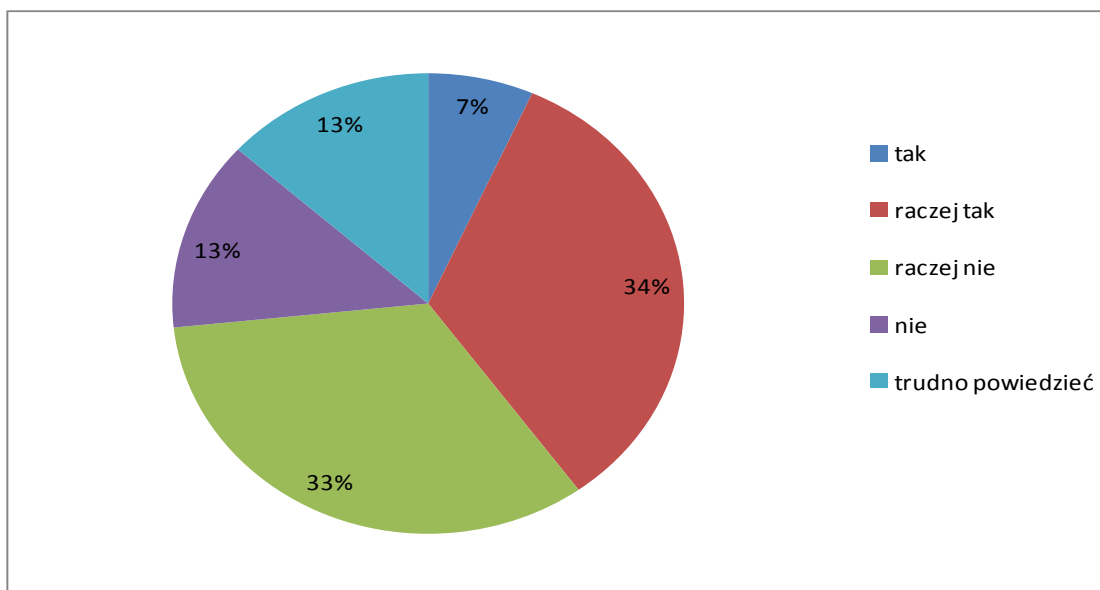

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Aż 47 % ankietowanych uznało, że osobami zagrożonymi ubóstwem w gminie są osoby bezrobotne. W dalszej kolejności respondenci wskazali następujące osoby zagrożone ubóstwem w gminie: osoby

dotknięte problemem uzależnień (20 %), osoby starsze i samotne (13 %), osoby niepełnosprawne (13 %) oraz osoby chore (5 %).

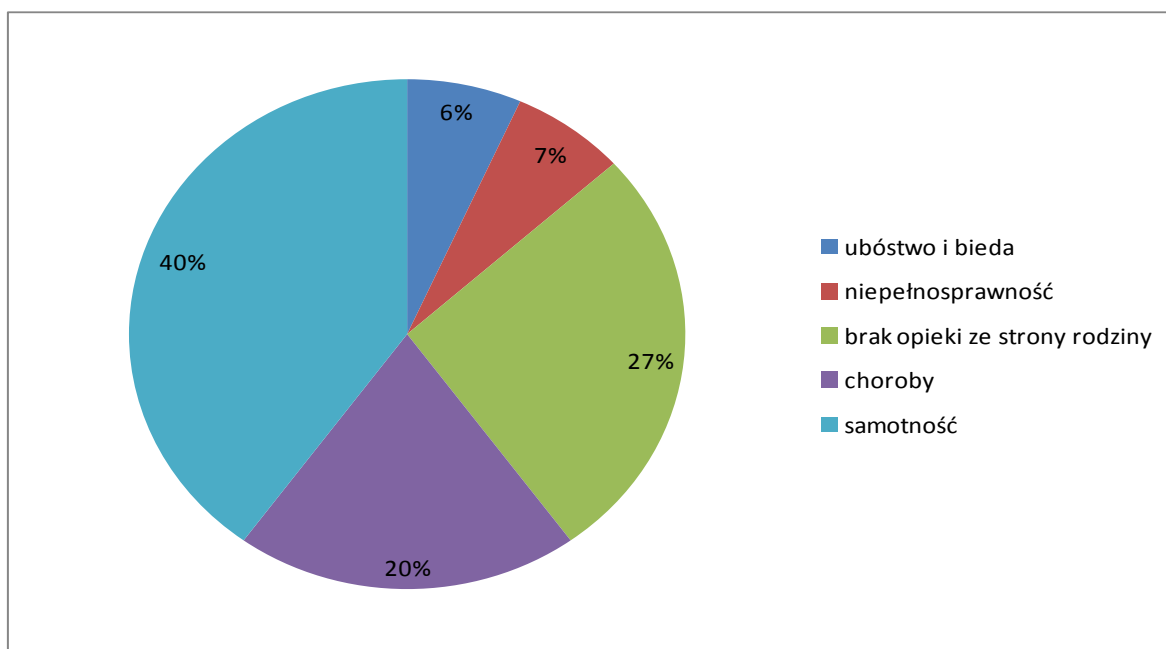
Wykres 2.9.2. Ocena oferty pomocy osobom uzależnionym w środowisku lokalnym

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na pytanie, czy oferta pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) realizowana w gminie jest wystarczająca, 33 % ankietowanych uznało, że raczej nie jest wystarczająca, 34 % stwierdziło, iż raczej jest wystarczająca, 13 % odpowiedziało, że trudno powiedzieć, 13 % natomiast wskazało, że nie jest wystarczająca, a jedynie 7 %, że jest wystarczająca.

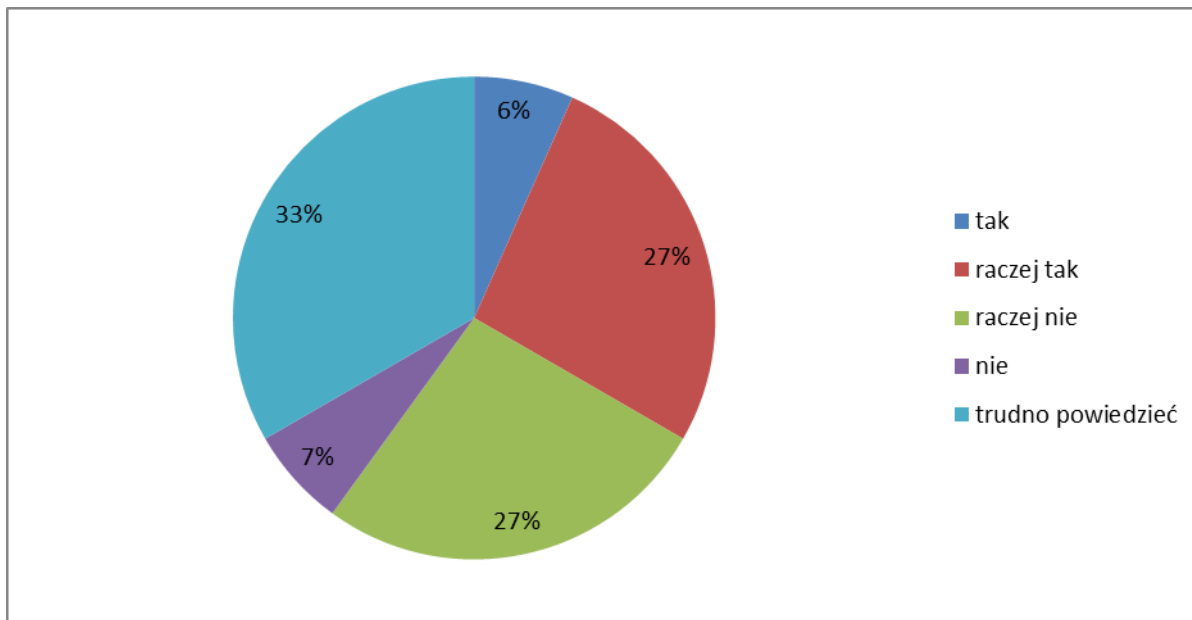
Wykres 2.9.3. Problemy społeczne dotyczące osoby starsze z terenu gminy Kruszyna

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Respondenci zapytani o problemy społeczne dotyczące osoby starsze w większości uznali, że najczęściej są to samotność (38%), brak opieki ze strony rodziny (25%), oraz choroby (19%). W dalszej kolejności osoby ankietowane wymieniały ubóstwo i biedę (12%), niepełnosprawność (6%).

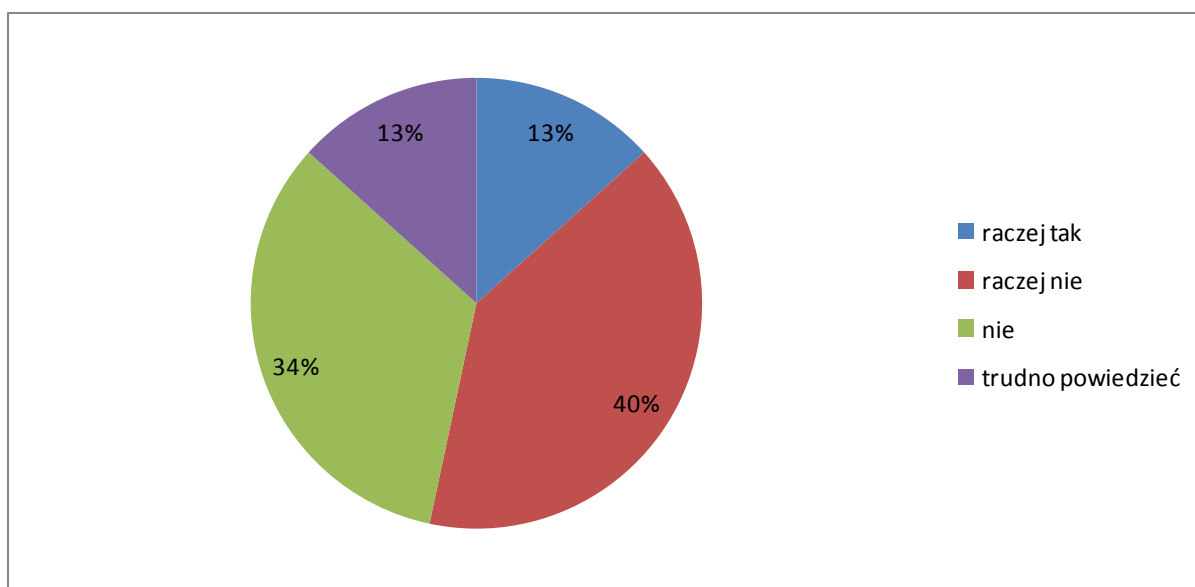
Wykres 2.9.4. Ocena oferty pomocy osobom starszym w środowisku lokalnym

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Odnosząc się do kwestii, czy oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, 27% respondentów uznało, że raczej tak. 27% ankietowanych stwierdziło natomiast, że raczej nie jest wystarczająca. Aż 33% respondentów nie umiało udzielić odpowiedzi na to pytanie.

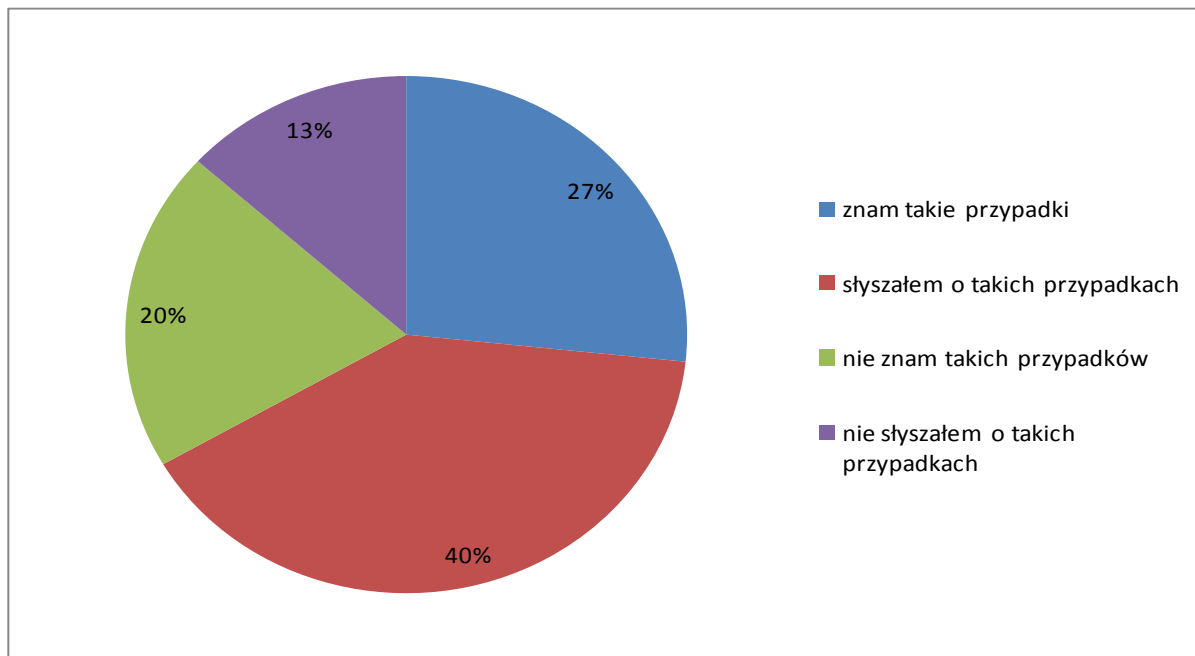
Wykres 2.9.5. Ocena oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na pytanie, czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym (m.in. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca, respondenci udzielili następujących odpowiedzi: 40% - raczej nie; 34% nie, 13% - raczej tak; 13% - trudno powiedzieć.

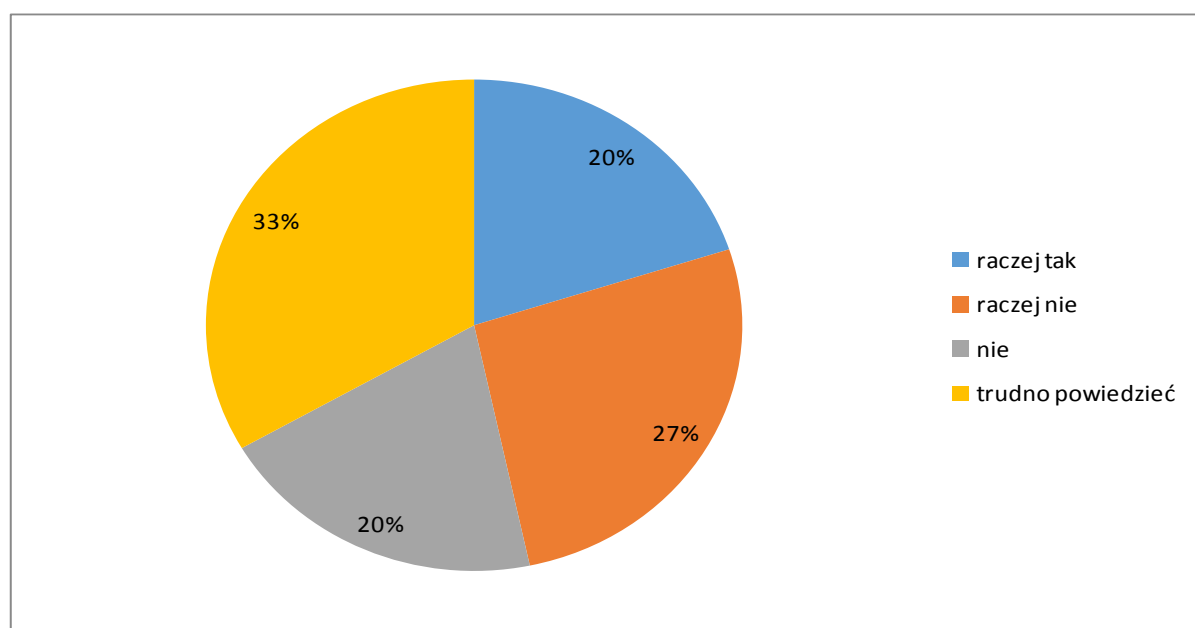
Wykres 2.9.6. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

40 % respondentów słyszało o istnieniu przypadków przemocy domowej w rodzinach zamieszkujących na terenie ich gminy, 27 % zna takie przypadki, 20 % nie zna takich przypadków, zaś 13 % nie słyszało o takich przypadkach.

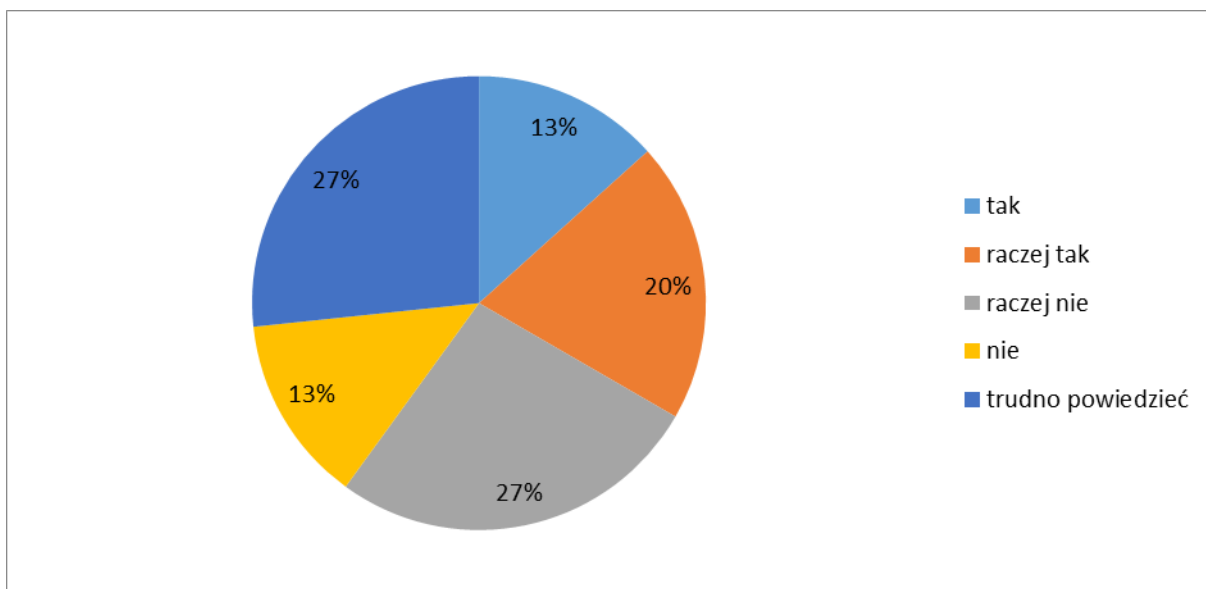
Wykres 2.9.7. Ocena oferty pomocy osobom chorym psychicznie w środowisku lokalnym

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

33 % ankietowanych nie umiała odpowiedzieć na pytanie, czy oferta pomocy osobom chorym psychicznie (m.in. dostęp do ochrony zdrowia) jest wystarczająca. 27 % uznała, że pomoc taka raczej nie jest wystarczająca. 27 % oceniło, że pomoc osobom chorym psychicznie jest raczej wystarczająca. 20 %.

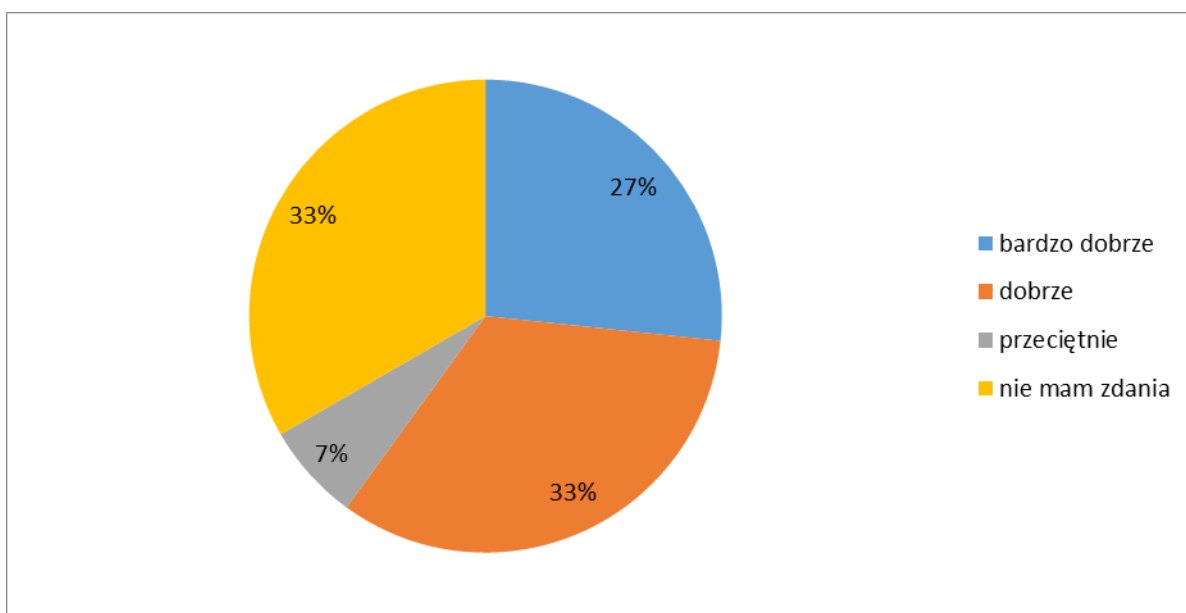
Wykres 2.9.8. Ocena oferty pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając, czy pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej jest wystarczająca, ankietowani udzielili następujących odpowiedzi: raczej tak (20 %); tak (13 %); trudno powiedzieć (27 %); raczej nie (27 %); oraz nie (13 %).

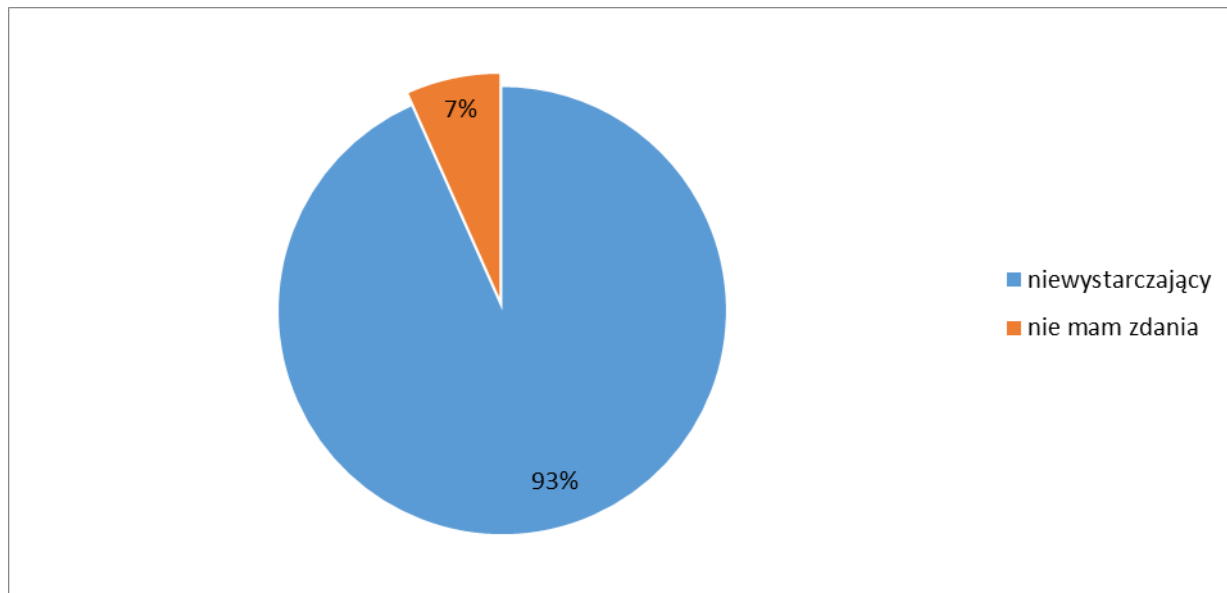
Wykres 2.9.9. Ocena pracy pracowników socjalnych

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

33 % respondentów dobrze oceniło pracę pracowników socjalnych, zaś 27 % nawet bardzo dobrze. 7 % oceniła tą pracę, jako przeciętną, natomiast 33 % nie miała zdania na ten temat.

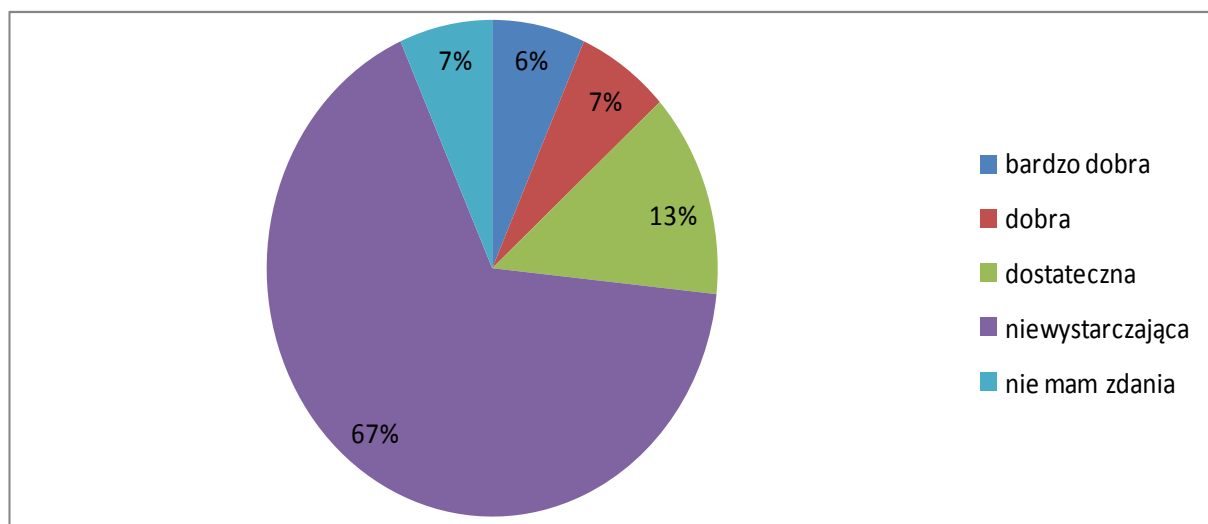
Wykres 2.9.10. Dostęp do rehabilitacji i wsparcia rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie Kruszyna

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając dostęp do rehabilitacji i wsparcia rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie 93 % pytanych uznało, że jest on niewystarczający, jednak należy pamiętać, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych nie jest zdaniem własnym samorządu gminnego i wpływ na zmianę tej sytuacji jest mocno ograniczony.

Wykres 2.9.11. Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie Kruszyna

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie (różnorodność form, dostępność) respondenci w większości uznali, że jest ona niewystarczająca (67%).

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- stałe środki finansowe na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- dobry przepływ informacji pomiędzy organizacjami działającymi w obszarze uzależnień,

Słabe strony

- ograniczony dostęp do leczenia odwykowego,
- brak miejsc dla ofiar i sprawców przemocy,

Szanse

- traktowanie uzależnienia, jako problemu społecznego,
- fachowcy różnych dziedzin współpracują na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- istnieje system wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Zagrożenia

- istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- gmina posiada wyspecjalizowaną kadrę pracowników pomocy społecznej,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną,
- dobra współpraca z PCPR w Częstochowie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- szkolenia z funduszy unijnych.

Słabe strony

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość kadry,

Szanse

- dobre przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- istnienie współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,
- właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery rządowej i pozarządowej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży (dobra komunikacja),
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.

Słabe strony

- ograniczona ilość środków finansowych na profilaktykę,
- samorząd w ograniczonym zakresie wspiera organizacje pozarządowe i grupy nieformalne pracujące na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych oraz dla nieletnich i samotnych matek,
- ograniczony zakres działań zapobiegających dysfunkcjom w rodzinie,
- nie przeprowadza się specjalistycznych analiz jakościowych w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży,
- nie istnieją warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- brak ośrodków wsparcia na terenie gminy dla rodzin w kryzysie.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wzrost świadomości społecznej władz samorządowych,
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej wpływa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- decentralizacja władzy sprzyja pomocy społecznej dzieciom i młodzieży,
- szkoły prowadzą programy profilaktyczne.

Zagrożenia

- występowanie zjawisk: rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia, jako wartości,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz bezrobotnych,
- osoby bezrobotne długotrwale podnoszą swoje kwalifikacje.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia,
- wysokie bezrobocie długotrwale zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,

- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale.

Szanse

- władze lokalne i regionalne współpracują z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- wzrost dostępności kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich.

Zagrożenia

- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych lub/i w układzie geograficznym,
- programy dla długotrwale bezrobotnych nie są powiązane z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacją,
- zbyt wolno wzrasta mobilność zawodowa,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- istnieje określony standard usług dla osób starszych w pomocy instytucjonalnej,
- osoby starsze mają dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- kadra posiada profesjonalne przygotowanie w dziedzinie spraw osób starszych,
- wystarczająca liczba pracowników ośrodków pomocy społecznej zajmujących się problematyką osób starszych,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- dostępność domów pomocy społecznej,

Słabe strony

- niski poziom życia osób starszych;
- wzrasta liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno, dwupokoleniowe,

Szanse

- uwrażliwianie systemu oświaty na problemy osób starszych,
- dostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- nie wzrasta liczba osób samotnych,
- podmiotowe traktowanie osób starszych,
- system prawny regulujący funkcjonowanie nowych form pomocy społecznej osób starszych jest szansą na poprawę warunków ich życia.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- infrastruktura nie jest dostosowana do osób starszych,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- istnienie problemu ujawniających się enklaw starości,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju,
- nowy system emerytalno-rentowy nie jest szansą na poprawę warunków życia osób starszych,
- postęp medycyny nie wpływa na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych,
- niekorzystne dla pomocy społecznej założenia świadczeń służby zdrowia.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- rozpowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych.

Słabe strony

- w sferze niepełnosprawności nie funkcjonują aktywnie działające organizacje pozarządowe, z którymi współpracują instytucje rządowe,
- środowisko osób niepełnosprawnych nie jest zaangażowane w działalność samopomocy,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych; edukowanie o rozumieniu ich potrzeb,
- sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju sprzyja pomocy niepełnosprawnym,
- nie zmniejsza się liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- sektor publiczny nie współpracuje z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych.
- brak działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze i stacjonarne.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ STRATEGII

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE I PLACÓWKI

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, mieszczący się w Kruszynie. Podmiotem prowadzącym jednostki jest Urząd Gminy Kruszyna. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Kadra zatrudniona w GOPS 9 osób, regularnie uczestniczy w formach dokształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kruszynie realizuje od 2008r. projekt systemowy pt: "Aktywizacja społeczno-zawodowa bezrobotnych w Gminie Kruszyna". Do projektu kwalifikowane są osoby w różnym wieku, które wyrażają gotowość do współpracy w zakresie zmiany swojej sytuacji życiowej. Z uczestnikami projektu są podpisywane kontrakty socjalne. Ww. projekt GOPS Realizuje do 30.06.2015r.

W sumie do projektu zakwalifikowano 14 uczestników w wieku od 21do 52 lat, które wyraziły gotowość do współpracy w zakresie zmiany swojej sytuacji życiowej. Z uczestnikami projektu zostały podpisane kontrakty socjalne. Projekt skierowany był do osób, które zamieszkują gminę Kruszyna,

były w wieku aktywności zawodowej, nie pracowały i korzystały z różnych form wsparcia w ramach pomocy społecznej. Celem projektu była aktywizacja społeczno - zawodowa tych osób. W ramach projektu uczestnicy uzyskały bezpłatne wsparcie z zakresu integracji społecznej, zawodowej i edukacyjnej.

W ramach działań aktywizacji bezrobotnych uczestnicy uzyskali następujące formy wsparcia:

- warsztaty psychologiczne grupowe i indywidualne konsultacje z psychologiem,
- poradnictwo zawodowe i konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym,
- szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe (operator koparko-ładowarki, opiekun osób starszych, opiekun osób starszych z językiem angielskim, prawo jazdy kat "B", kucharz małej gastronomii, pracownik administracyjno-biurowy, obsługa kasy fiskalnej, nowoczesny sprzedawca, kurs florystyczny, a także stylizacji paznokci,
- badania lekarskie,
- szkolenie wyjazdowe "aktywny i reprezentacyjny",
- ubezpieczenie zdrowotne.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W Kruszynie funkcjonują stowarzyszenia, oraz parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie zlecenia realizacji zadań własnych, dofinansowania działalności statutowej organizacji oraz doradztwa i konsultacji.

Wśród organizacji pozarządowych wiodącą rolę pełnią:

- OSP Bogusławice,
- OSP Jacków,
- OSP Kruszyna,
- OSP Lgota Mała,
- OSP Łęg,
- OSP Widzów,

2.12. PODSUMOWANIE DIAGNOZY I PROGNOZA ZMIAN SPOŁECZNYCH

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Kruszyna korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, są dysfunkcje występujące w rodzinach. Rodzinę należy wzmocnić tak, aby w skuteczniejszy sposób mogła opierać się pojawiającym się kryzysom. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom niepełnosprawnym i starszym – grupom zwiększającym się na terenie gminy i zarazem szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Równie ważne jest przeciwdziałanie bezrobociu prowadzącemu do ubóstwa i stwarzającemu zagrożenie bezdomnością. Istotnym zagadnieniem jest także przeciwdziałanie uzależnieniom, negatywnie wpływającym na kondycję lokalnej społeczności. W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływa również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system

monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Samorząd Gminny powinien prowadzić i rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym, aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

Demografia

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie z niemal 6,5 mln w 2010r., do co najmniej 9,6 mln w roku 2035, co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Zgodnie z prognozami ludności na wskazanym terenie przewiduje się wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Mimo obecnie dobrej sytuacji demograficznej gminy należy zakładać, że w kolejnych latach nasili się zjawisko problemów społecznych dotyczących tej grupy społecznej. Do problemów tych należą przede wszystkim: samotność, choroby, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności, uzależnienie funkcjonalne, które pogłębia brak – w dostatecznej ilości i odpowiednich rodzajów – sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego.

Wykształcenie mieszkańców

Jednym z ważniejszych czynników określających rozwój społeczeństwa jest stały wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu dziewięciu lat dzielących spisy powszechne ludności obserwuje się dynamiczne zmiany, które wpłynęły w sposób znaczący na zmianę struktury ludności według poziomu wykształcenia. Obserwowane trendy dążenia dużych grup ludności do podwyższania i uzupełniania wykształcenia pozwalają sądzić, że dane dotyczące wykształcenia z roku na rok będą ulegały znaczącej poprawie. Dotyczy to jednak głównie osób z wykształceniem średnim, które uzyskują wykształcenie wyższe. Opisane tendencje dotyczące kształcenia dorosłych nie dotyczą niestety osób starszych z wykształceniem podstawowym.

Rozwój kapitału społecznego, jako determinanta dalszych działań

Potencjał społeczny środowiska lokalnego będzie jednym z najważniejszych elementów kształtujących przestrzeń polityki społecznej. Aktywność obywateli koncentrująca się m.in. w działaniach organizacji pozarządowych należy wspierać poprzez rozmaite instrumenty, które będą miały wpływ na rozwój osobowy organizacji i szersze ich włączenie w nurt życia publicznego.

Konieczne są zmiany polegające na odejściu od świadczenia usług opiekuńczych i ratownictwa społecznego, które poprzez rozbudowany system działań osłonowych bardziej utrwalał zjawisko bezradności społecznej niż aktywizował do działania. Zmiana oznacza także stopniowe zwiększenie znaczenia samego procesu zarządzania polityką społeczną wobec dotychczasowego nacisku kładzionego na proces jej bezpośredniego wykonawstwa.

W procesie tym bardzo ważne jest nowe określenie roli organizacji pozarządowych w ciągu najbliższych lat oraz systematyczne inwestycje w budowę kapitału społecznego w szczególności poprzez edukację osób dorosłych.

Tabela 2.12.1. Prognoza zmian mających wpływ na powstawanie problemów społecznych

Zjawiska mające wpływ na problem społeczne	Tendencje i zmiany
Demografia	Niekorzystne (starzenie się społeczności)
Wykształcenie mieszkańców	Korzystne (wzrastająca liczba osób wykształconych)
Rozwój kapitału społecznego	Korzystne (zakłada się wzrost aktywności społecznej)

Źródło: Opracowanie własne.

Niepełnosprawność

W związku z tym, że zgodnie z prognozami liczby ludności na wskazanym terenie roku, liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie się zwiększała można założyć, że nastąpi wzrost liczby osób niepełnosprawnych na tym terenie. Niepełnosprawni są i pozostaną grupą silnie zróżnicowaną, nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków i sytuacja ta w najbliższych latach nie ulegnie szczególnym zmianom. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się, co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia. Co wskazuje na kolejne wyzwania dla lokalnej polityki społecznej.

Uzależnienia

Spżycie alkoholu stopniowo staje się sposobem na złagodzenie psychicznych problemów odczuwanych przez daną osobę, a tym samym jednym z dominujących środków na pokonanie codziennych przeciwności i kłopotów. Niebagatelne znaczenie mają problemy materialne wywołane głównie brakiem zatrudnienia. W konsekwencji jego wzrostu można oczekiwać wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych używek.

Wydaje się, że w perspektywie 2020 roku, nadal kwestia ta pozostanie poważnym wyzwaniem dla kształtowania lokalnej polityki społecznej i stąd konieczne będą działania profilaktyczne dla całej populacji szczególnie dzieci i młodzieży, jak interwencyjne wobec osób nadużywających alkoholu.

W odniesieniu do dzieci i młodzieży szczególnie cenne będą inicjatywy dotyczące zagospodarowania ich wolnego czasu oraz rozwój profesjonalnej pomocy pedagogicznej i psychologicznej, która może być realizowana także w środowisku lokalnym w oparciu o świetlice wiejskie.

Bezrobocie

Zważywszy na sytuację społeczno gospodarczą należy zauważyć, że skala ubóstwa i bezrobocia może w ciągu najbliższych lat wzrastać, stąd konieczne są działania uprzedzające tę sytuację - oczywiście w tych przypadkach, w których jest to możliwe - m.in. poprzez projekty zawierające naukę gospodarowania zasobami finansowymi. Nawet, jeżeli poziom bezrobocia do 2020 roku, zacznie spadać to nadal pozostanie szereg osób nieprzystosowanych do pozostawania w zatrudnieniu, dla tej grupy trzeba będzie zaplanować działania korzystając z rozwiązań, jakie stwarza ekonomia społeczna.

Ubóstwo

Podstawowym powodem ubóstwa jest bezrobocie. W związku z tym, że zakłada się w kolejnych latach wzrost bezrobocia, to należy również zakładać spadek dochodów własnych gospodarstw domowych, a tym samym spadek ich zamożności i wzrost ubóstwa.

Przemoc w rodzinie

Do jednych z najczęstszych przyczyn przemocy w rodzinie zaraz po braku umiejętności panowania nad gniewem i złością, zalicza się uzależnienie od alkoholu. W związku z tym, że w kolejnych latach problem uzależnienia alkoholowego prawdopodobnie będzie się pogłębiał bez podjęcia odpowiednich działań profilaktycznych, to należy zakładać, że nasili się również zjawisko przemocy w rodzinie.

Wydaje się, że o ile jej poziom nie będzie wzrastał, to wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków będzie ujawnianie, stąd instytucje samorządu lokalnego muszą wykazać aktywność w przychodzeniu z pomocą zarówno ofiarom przemocy jak i poprzez stosowne programy psychologiczne sprawcom przemocy. Cenny będzie także rozwój kampanii informacyjnych

adresowanych zarówno do ogółu społeczeństwa jak i wybranych grup zawodowych – celem zwiększania ich profesjonalizmu.

Bezdomność

Nie prognozuje się zmian w tym zakresie. Ewentualny wzrost liczby osób bezdomnych może wynikać z: prognozowanego pogłębiającego się ubóstwa i bezrobocia – niskie dochody mogą nie wystarczyć na pokrycie opłat czynszowych za mieszkanie. Wysoka zaległość z tego tytułu może być z kolei powodem do eksmisji, która jest już tylko krokiem do bezdomności; prognozowanego wzrostu uzależnień – osoby uzależnione od alkoholu lub narkotyków mogą być nieakceptowane przez członków rodziny i mogą zostać przez nich odrzucone i wygnane z domu; przemocy w rodzinie – ofiary przemocy w rodzinie (zwłaszcza kobiety z dziećmi) bardzo często pod wpływem przymusu lub dobrowolnie opuszczają dom bez żadnych środków do życia w obronie przed przemocą ze strony jednego z członków rodziny.

Przestępczość

Prognozowany wzrost poziomu bezrobocia oraz wzrost uzależnień mogą być powodem do zwiększania się liczby przestępstw. Bezrobocie może przyczynić się głównie do wzrostu liczby przestępstw w zakresie włamań i drobnych kradzieży. Z kolei uzależnienia od środków odurzających (tj. alkohol, narkotyki) mogą być główną przyczyną bójek i rozbojów.

Tabela 2.12.2. Prognoza problemów społecznych

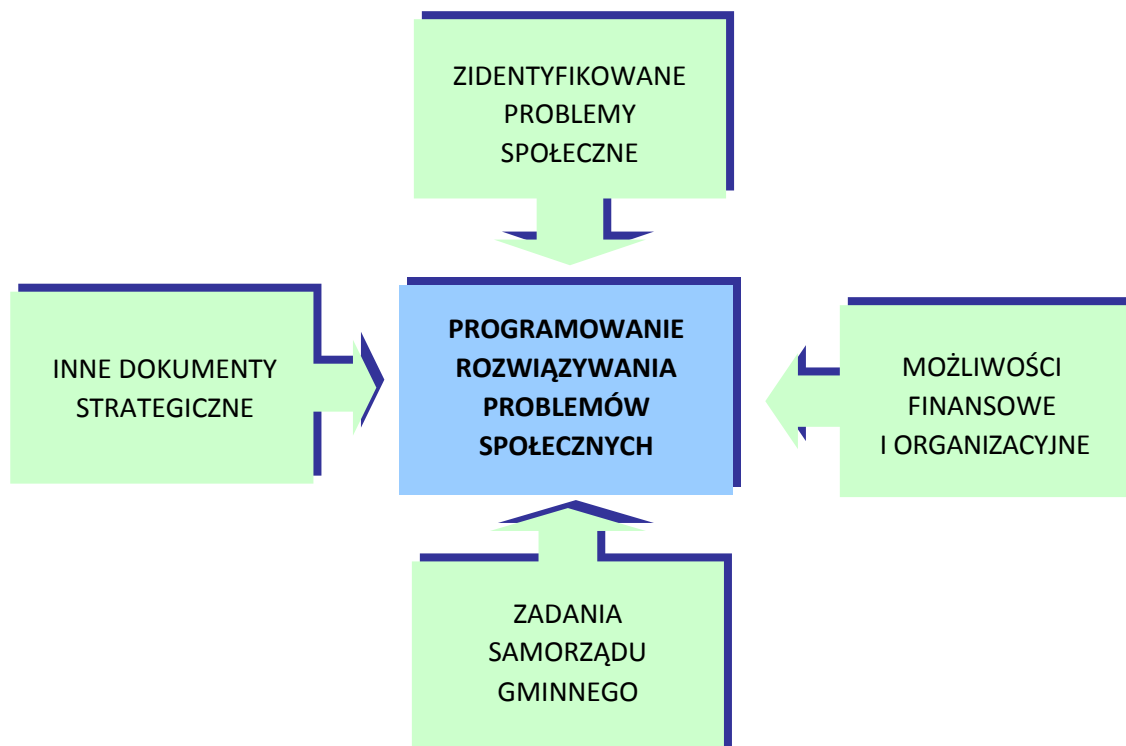
Problemy społeczne	Prognoza zmian w stosunku do stanu obecnego
Niepełnosprawność	Wzrost
Uzależnienia	Wzrost
Bezrobocie	Wzrost
Ubóstwo	Wzrost
Bezdomność	Stagnacja
Przestępczość	Wzrost
Przemoc w rodzinie	Wzrost

Źródło: Opracowanie własne.

PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY KRUSZYNA, KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

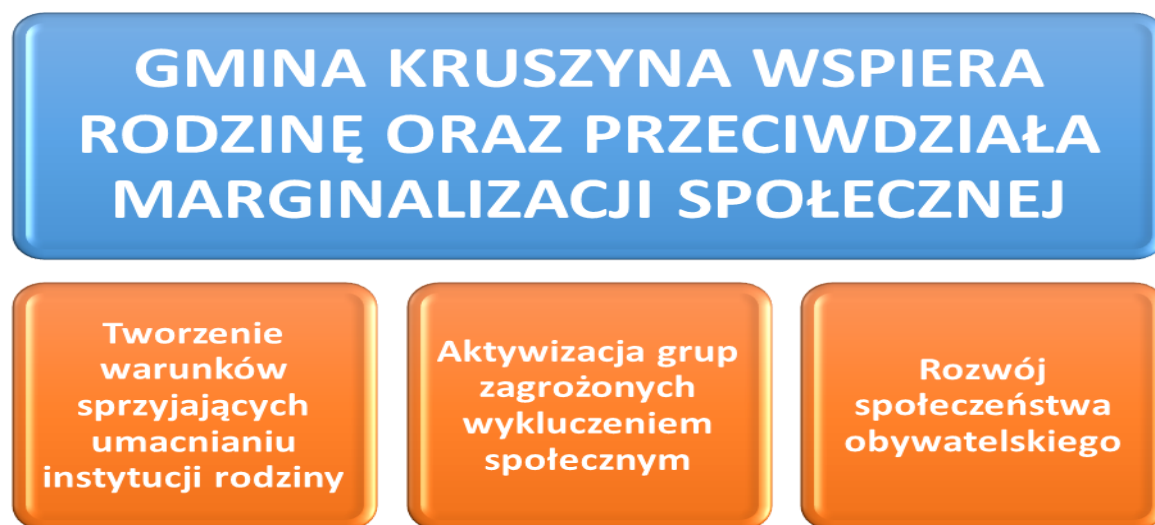
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

3.1. MISJA

GMINA KRUSZYNA WSPIERA RODZINĘ ORAZ PRZECIWDZIAŁA MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ

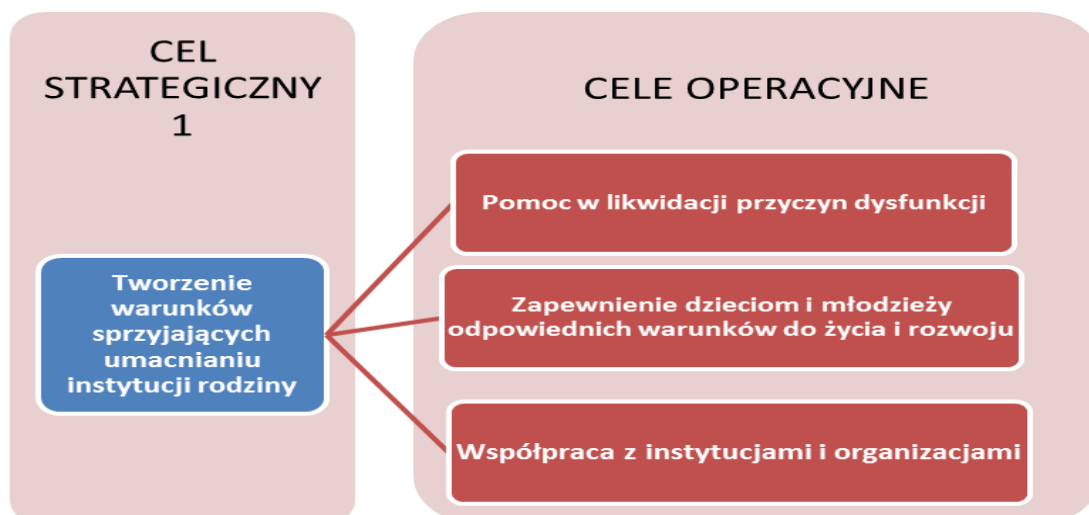
Graficzna prezentacja misji wraz z celami strategicznymi

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Problem:

Rodzina powinna zapewniać swoim członkom oparcie i pomoc. Może to uczynić tylko silna rodzina, w związku z tym wszelkie problemy opiekuńczo-wychowawcze osłabiające jej funkcje powinny być diagnozowane i rozwiązywane. Polepszeniu powinna ulec sytuacja dziecka, w szczególności należy rozszerzyć ofertę spędzania czasu wolnego.

Cel strategiczny 1

Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

Cele operacyjne:

1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
3. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo, polegającej na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Zapewnienie szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, a także terapii rodzinnej.
3. Wspieranie materialne rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
4. Realizacja trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Opieki Nad Dzieckiem.
5. Realizacja „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.”

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Rozwój sieci świetlic, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
2. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich poprzez: organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży i wyposażenia w artykuły szkolne, organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego oraz organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
3. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego oraz tworzenie systemu poradnictwa.
4. Wspieranie działań mających na celu tworzenie na terenie gminy mieszkań socjalnych przeznaczonych w szczególności dla rodzin w kryzysie, samotnych matek i osób pozbawionych dachu nad głową.
5. Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną.
2. Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży.
3. Rozwój nowych form działań osłonowo - aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
4. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania

czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki), zwiększanie dostępności istniejących na terenie gminy obiektów sportowych i ich doposażenie w sprzęt sportowy.

6. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
7. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.
8. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad – nawiązanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.
9. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, Szkoły, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Środki finansowe:

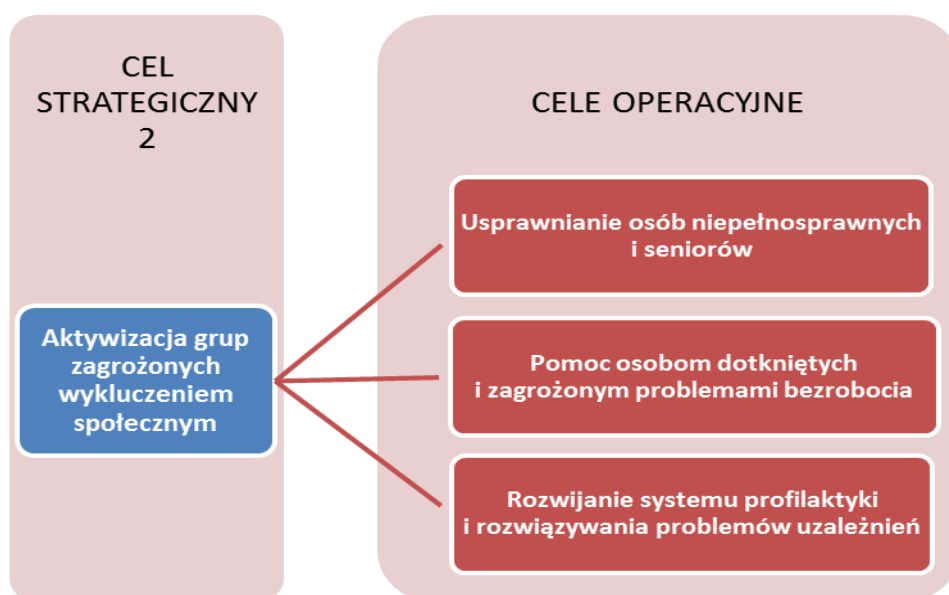
Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zwiększająca się liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy stwarza konieczność zapewnienia im w najbliższych latach odpowiednich usług wzmacniających i wspierających. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności zwiększa się również liczba osób niepełnosprawnych. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić grupom dotkniętym bezrobociem, które prowadzi do ubóstwa i stwarza zagrożenie bezdomnością, oraz uzależnieniami – problemami bardzo często będącymi przyczyną wykluczenia ze środowiska lokalnego.

Cel strategiczny 2

Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób niepełnosprawnych i seniorów.
2. Pomoc osobom dotkniętym i zagrożonym problemami bezrobocia.
3. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, ułatwienie kontaktu z placówkami służby zdrowia, rozwijanie bazy rehabilitacyjnej, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, rozwijanie usług opiekuńczych, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ, na jakość świadczonych usług, oraz świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych.
3. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, m.in. poprzez opracowywanie projektów socjalnych promujących integrację społeczną.
4. Wsparcie materialne dla osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.
5. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
7. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
8. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2

1. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Objęcie pracą socjalną osób bezrobotnych (ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych kobiet), aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia im wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa i zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. upowszechnianie ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach i kursach umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych, organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych.
4. Systematyczne doszktałanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania instrumentów w pracy socjalnej – kontraktów socjalnych oraz ekonomii społecznej.
5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy m.in. poprzez opracowanie i wdrożenie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.

6. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej.
7. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.
8. Bieżący monitoring ofert programowych mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3

1. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
2. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
3. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
4. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej, w szczególności osób młodych, odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
5. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, Szkoły, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Środki finansowe:

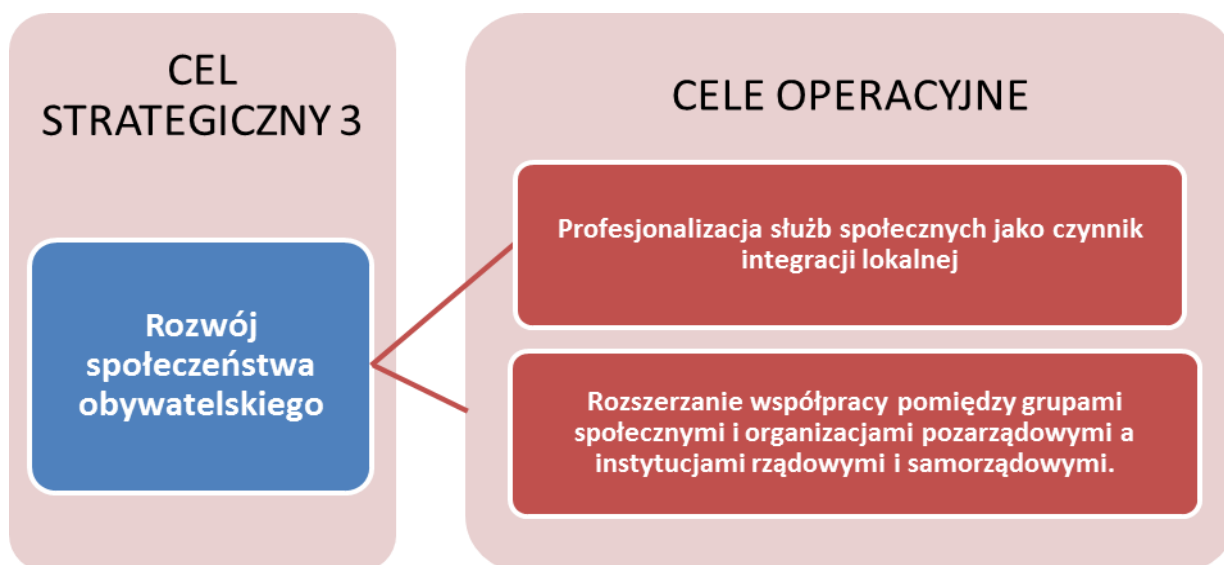
Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi może przyczynić się do skuteczniejszego wspierania mieszkańców. Ograniczona współpraca z sektorem pozarządowym na terenie gminy skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 3

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Cele operacyjne:

1. Profesjonalizacja służb społecznych, jako czynnik integracji lokalnej.
2. Rozszerzanie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi.
- 3.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczne doszkalać pracowników socjalnych.
3. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez Internet.
4. Doskonalenie jakości pracy ośrodka pomocy społecznej poprzez ocenę satysfakcji pracowników oraz klientów,

Kierunki działań do celu operacyjnego 2

1. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
2. Opracowanie i realizacja rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.
3. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
5. Zwiększenie koordynacji działań organizacji pozarządowych już funkcjonujących na terenie gminy poprzez systematyczny przepływ informacji o podejmowanych inicjatywach, regularne spotkania oraz wymianę doświadczeń.
6. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, Szkoły, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

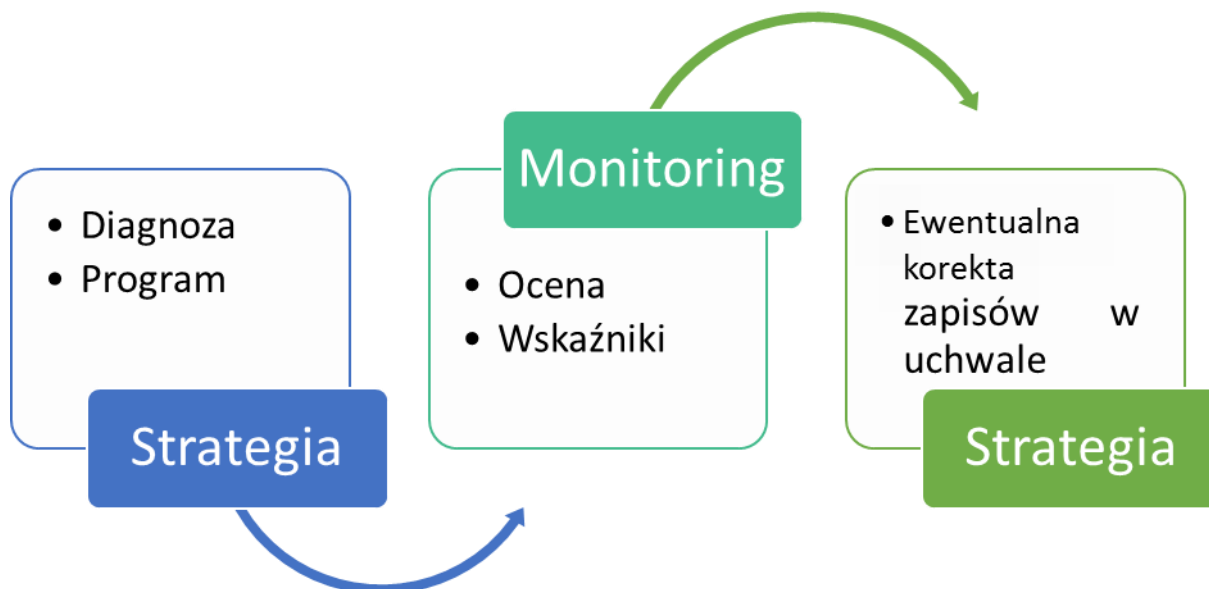
Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII

3.3.1. MONITORING

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się

propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

3.3.2. TRYB MONITOROWANIA STRATEGII

Do monitorowania strategii powołany będzie zespół oceniający zwany dalej zespołem. Może być powołany przez organ wykonawczy jednostki samorządowej lub – o ile zostanie przyjęte takie rozwiązanie przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. W jego skład mogą wchodzić pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, jednostek podległych, ale także innych podmiotów realizujących i współdziałających w realizacji strategii oraz organizacji pozarządowych.

Zespół winien odbywać posiedzenia przynajmniej raz w roku, a raz na dwa lata dokonać kompleksowego przeglądu dokumentu. Przegląd dokumentu będzie polegał na dokonaniu oceny wdrażania poszczególnych kierunków działań za pomocą siedmiopunktowej skali ocen, którą należy odnieść do każdego kierunku działań zapisanego w strategii. W trakcie oceny, każdy z kierunków można ocenić i odnieść go do skali:

- 1 - nie rozpoczęto,
- 2 - zaawansowane prace przygotowawcze,
- 3 - w trakcie powstawania,
- 4 - zapoczątkowane,
- 5 - częściowe wdrożenie,
- 6 - znaczne zaawansowanie,
- 7 - pełne i skuteczne wdrożenie.

Zastosowana jednolita skala umożliwi graficzne przedstawienie wdrażania strategii i odniesienie wskazanych wartości do lat następnych. Ocena punktacji poszczególnych kierunków jest dokonywana w drodze konsensusu. Jeżeli konsensus nie jest w zespole możliwy, ostateczną decyzję podejmuje przewodniczący zespołu.

Doprecyzowanie działalności zespołu winno nastąpić w trybie zarządzenia wydanego przez powołującego zespół.

Zespół może także odnieść strategię do szerokiej gamy wskaźników społecznych, za pomocą, których można skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,
 - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację, jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem, co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą, których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROJEKTÓW I PROGRAMÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty GOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez samorząd stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym, jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

4. UWAGI KOŃCOWE

Autorzy niniejszego dokumentu dziękują wszystkim, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do jego powstania – w szczególności za udostępnienie danych niezbędnych do rzetelnej oceny aktualnej sytuacji społecznej. Dokument wyznacza kierunki lokalnej polityki społecznej, która uwzględnia potrzeby każdego mieszkańca niezależnie od jego statusu materialnego i prowadzi do realizacji założonej misji - przyjętej w niniejszej Strategii.

Realizacja celów zapisanych w dokumencie strategicznym możliwa będzie dzięki wspólnej pracy dotychczasowych koalicjantów oraz nowych sojuszników zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Zbudowana siatka celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań uwzględnia najistotniejsze obszary życia społecznego, które winny być sferą oddziaływania samorządu by, jakość życia mieszkańców gminy ulegała systematycznej poprawie. Samorząd lokalny, jako kreator lokalnych rozwiązań, poprzez budowę kapitału społecznego swoich mieszkańców, dla nich i przez nich, wzmacnia naturalne sieci wsparcia, wspiera rodzinę w jej naturalnym środowisku, stara się redukować skutki społeczne bezrobocia, ekskluzji społecznej, bezdomności, uzależnień, włączając w te procesy organizacje pozarządowe, jako partnera sprawdzonego i naturalnego.

Kierownik wraz z Pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kruszynie dziękuje wszystkim, którzy przyczynili się do powstania niniejszego dokumentu, wyrażając jednocześnie nadzieję na dalszą współpracę w rozwiązywaniu problemów społecznych gminy.